

SAVONIA

OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO-
KULTTUURIALA

PINTAA SYVEMMÄLTÄ

**korun valmistus käyttäjän mielenmaisemasta
pinnankäsittelytekniikan avulla**

TEKIJÄ: Saija Mäenpää

SAVONIA-AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ
Tiivistelmä

Koulutusala
Muotoilu

Koulutusohjelma
Koru- ja jalometallimuotoilu

Työn tekijä
Saija Mäenpää

Työn nimi
Pintaa syvemmältä - korun valmistus käyttäjän mielenmaisemasta pinnankäsittelytekniikan avulla

Päiväys 22.10.2015 Sivumäärä/Liitteet 55

Ohjaaja
Risto Nylund

Tiivistelmä

Opinnäytetyön tavoitteena oli valmistaa kolmelle, taiteen parista tutuksi tulleelle ihmiselle *kiitoskorut* heidän antamiensa mielenmaisemien innoittamana. Mielenmaisemat olivat henkilökohtaisia tarinoita henkilön omasta, sisäisestä maailmasta, jotka opinnäytetyössä pyrittiin todentamaan konkreettisiksi käyttökoruiksi.

Korujen suunnittelussa pääpiste oli pinnankäsittelytekniikoissa, jotka kohdennettiin mielenmaisema tarinaan sopiviksi. Raportissa perehdyttiin lähemmin kolmeen erilaiseen pinnankäsittelytekniikkaan, jotka olivat painomuovaus, skrymppaus ja mokume gane -variaatio sekä niiden valmistusvaiheet. Lopputuloksena syntyi käyttövalmiita koruja, sekä palautteet korun saajilta ja mentorina toimineelta kultaseppämestari Harri Syrjäselältä. Tavoitteena oli kehittää henkilökohtaista käsityötaitoa, visuaalista havainnointia sekä asiakaslähtöistä suunnittelua.

Raportissa pohdittiin tarinallisuuden käyttöä koruallalla ja tunnesiteen luontia koruun tarinan avulla. Kaupallisesti ajateltuna korulla myydään tarinoita ja mielikuvia, jotka merkitsevät asiakkaan ostopäätökseen enemmän kuin materiaalin arvokkuus.

Avainsanat: pinnankäsittely, painomuovaus, skrymppaus, mokume gane, mielenmaisema, tarinallisuus

SAVONIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

THESIS
Abstract

Field of Study
Design

Degree Programme
Jewellery and Precious metalwork Design

Author
Saija Mäenpää

Title of Thesis
Beneath the surface - Jewel design by using mindscenery and surfacing technique

Date 22.10.2015 Pages/Appendices 55

Supervisor
Risto Nylund

Abstract

The subject of this thesis was to design three silver necklaces as a formal greeting for important persons from earlier art projects. Each person was asked to create a mindscenery in a form of a small story that would be designed into a form of a jewel. The main point of interest of the design process were surface sculpting techniques, such as pressing, reticulation and a variation of the mokume gane –technique, which were also accompanied by a detailed documentation on how they were used. Thesis also includes the original stories of the three persons and also feedback from jewellery recipients and a goldsmith master Harri Syrjänen. The main personal goal was to enhance skills of crafting, visual observation and consumer service.

The documentation includes philosophy behind the above mentioned mindscenery that inspired working methods in jewellery design. The design process is documented from the point of a customer, to show how much more it means to appeal to a customer with a story matching a certain feeling, than to use expensive materials.

Keywords: sculpting techniques, pressing, reticulation, mokume gane, mindscenery

Sisältö

1 Johdanto	6	3 Pinnankäsittely	25
1.1 TAUSTAT	7	3.1 PINNANKÄSITTELYN TAPOJA	25
1.1.1 TAIDEALA	7	3.1.1 TYÖVÄLINEET	25
1.1.2 KORUTAITEEN MÄÄRITTE	8	3.1.2 VALMISTUKSELLISET OMINAISUUDET	26
1.1.3 KORUTAIDE HARRI SYRJÄSEN OPISSA	9	3.1.3 PAINOMUOVAUS	26
1.1.4 ARKA PAIKKA!-NUORISORYHMÄ	10	3.1.4 PAKOTTAMINEN	27
1.2 AIHEKUVAUS	12	3.1.5 KEMIALLINEN VÄRJÄÄMINEN, LÄMPÖMUOVAUS	27
1.2.1 TEHTÄVÄN RAJAUS	12	3.1.6 MOKUME GANE	28
1.2.2 SADUTUS	12	3.2 OMAT KOKEILUT VAIHEITTAIN	30
1.2.3 KÄSITYÖ ILMAISUN KEINONA	13	3.2.1 PAINOMUOVAUS ORGAANISELLA MATERIAALLA	30
1.2.4 KORUN KÄYTETTÄVYYS JA		3.2.2 SKRYMPPAUS	34
MATERIAALIVALINNAT	14	3.2.3 MOKUME GANE -VARIAATIO	38
1.3 TYÖN ETENEMINEN	15	4 Korut	41
1.3.1 TOIMINNAN SISÄLLÖN KUVAUS	15	4.1 KORUJEN ESITTELY	41
1.3.2 SWOT-ANALYYSI	16	4.2 SAATU PALAUTE	46
2 Tarinallisuus	17	4.2.1 KORUN KANTAJILTA SAATU PALAUTE	46
2.1 ESIMERKKEJÄ KORUN TARINALLISUUDEN		4.2.2 SYRJÄSEN PALAUTE	48
KÄYTÖSTÄ	17	5 Yhteenveto ja arviointi	49
2.2 KORUN KANTAJAN OMAN TARINAN KÄYTTÖ	19	LÄHTEET	51
2.2.1 HENNAN MIELENMAISEMA	20		
2.2.2 ANNIINAN MIELENMAISEMA	22		
2.2.3 EMMAN MIELENMAISEMA	23		

1 Johdanto

Korun arvo määrittyy aina henkilökohtaisista lähtökohdista; jotkut arvottavat korun sen hinnalla, toiset sen tarinalla tai vaikkapa alkuperällä. Lähtökohdaksi olen opinnäytetyössäni ottanut arvokkuuden tarkastelun kantajansa lähtökohdista kuten henkilökohtainen tarina, uniikkius tai lahja ystävältä. Kun arvoa ei enää mitata rahassa, voi esine muodostua arvokkaaksi aivan toisin perustein.

Mielikuvien luontia tarinoiden avulla on käytetty jo pitkään vetoamaan asiakkaaseen. Esimerkiksi Kalevala Koru jo vuodesta 1941 itsenäisenä yrityksenä on vedonnut asiakkaisiinsa korun tarinoiden avulla (Aav 2012, 102).
Mutta mitäpä jos tarinan olisit kehittänyt sinä itse?

Työn lähtökohtana oli valmistaa kolme kiitos-korua kolmelle ihmiselle pinnankäsittelymenetelmiä kokeillen ja tutkien. Raameina korujen tekniikoiden valinnassa ja muodon suunnittelussa toimivat näiden ihmisten antamat mielenmaisemat. Oma haasteeni asiakaslähtöisessä suunnittelussa oli todentaa konkreettiseksi koruksi ihmisen mielenmaisema. Mielenmaisematarina on aina henkilökohtaisista lähtökohdista ja kumpuaa syvältä ihmisen sisäisistä haavemaailmoista ja unelmista. Ainoa asia, mitä korun saajalta vaadin, oli oman korunsa tunnistaminen muiden saajien koruista. Tällä loppuhuipennuksella mitattiin onnistumiseni mielenmaiseman todentamisessa. Uudet, itselleni ennestään tuntemattomat pinnankäsittelyn tekniikat toivat uudenlaisen vivahteen työskentelyyn. Se oli kokeilevaa ja ennen kaikkea oivaltavaa!

“Sinun tulee antaa aikaasi kanssaihmisillesi. Vaikka se olisi miten pientä, tee jotain muiden puolesta - jotain mistä et saa palkkaa vaan etuoikeuden tehdä se.” -Albert Schweitzer

Toisinaan pinnankäsittely ymmärretään vain korun viimeistelyn työvaiheena, jolloin korusta hiotaan ja käsitellään pois naarmut ja epäpuhtaudet. Pinnasta pyritään teollisuuden koruissa tekemään virheetön ja täyskiiltävä. Esimerkiksi timanttikoruissa tuntuu pätevän tämä klisee. Koin henkilökohtaisesti, että pinnankäsittelyn maailma on paljon syvempi ja moniulotteisempi kuin päällepäin voisi nopeasti antaa ymmärtää.

Jo varhaisessa vaiheessa aloittaessani koru- ja jalometallimuotoilun opiskelun huomasin itsekini kiinnostäväni huomiota korun persoonalliseen pinnankäsittelyyn. Näin idea opinnäytetyöhön sai alkunsa. Ei vaatinut suurta tiedonhankintaa huomata kuinka syvä meri pinnankäsittely olikaan. Korun tekijän näkökulmasta on tärkeää harjoitella ja testata tekniikoita mahdollisimman monipuolisesti ja koetella omia kädentaitojaan. Tästä syystä myös opinnäytetyöni keskittyisi kehittämään osaamistani, soveltamiskykyäni ja ennen kaikkea vahvistamaan muotoilijaidentiteettiäni korun tekijänä. Tulevaisuuden työtäni korumuotoilijana ja taiteilijana silmällä pitäen keskityn myös pohtimaan markkinallista arvoa tällaisessa työskentelytavassa. Kun tarina koskettaa korun katsojaa, hän on valmis maksamaan siitä.

Kiitos tässä työssä kuuluu heille, jotka rikastuttivat elämääni taiteellaan, ajatuksillaan ja läsnäolollaan. Nämä kiitoksen saavat ihmiset antoivat uusia luovia näkökulmia ja kasvattivat nuoren muotoilijan itsevarmuutta ja itseilmaisuntaitoa. Aika kanssanne on kultaa.

1.1 Taustat

1.1.1 TAIDEALA

Kosketus taidealaan mahdollistui toisen työharjoitteluni aikana taiteilija Emma Fältin assistenttina. Yhdessä Fältin kanssa pääsin tutustumaan taiteen työllistävään puoleen, niihin ihmisiin, jotka tekevät taidetta leipätyönään. Vaikka olin ollut jo pitkään kiinnostunut taiteesta ja kulttuurista oman harrastuspohjani kautta, antoi työharjoittelussa viettämäni puolivuotinen minulle hyvää perspektiiviä taiteen ammatillisesta puolesta. Taidetoiminta on antanut minulle valtavasti mahdollisuuksia osallistua ja tehdä taidetta yhteistyössä muiden alojen ammattilaisten, kuten esimerkiksi tanssijoiden ja mediataiteilijoiden kanssa.

Taidealan työharjoittelun puitteissa minulle avautui mahdollisuuksia tuottaa julkaisuihin tarvittavaa materiaalia monipuolisesti, kuten tapahtumien julisteita, kuvituksia, kirjoituksia ja flaijereita (Kuva 6. s. 10). Näin pääsin käyttämään ja kehittämään osaamisaluettani monipuolisesti työharjoittelun aikana. Sivulla näkyvä kuva oli yksi Antizine lehtijulkaisuun tehty kuvituskuva (Kuva 1), joka julkaisiin ANTI - Contemporary Art Festival (23.-28.9.2014) tapahtuman jälkeen.

Ymmärsin taidealan merkityksen niin, että jokainen alalla toimiva henkilö pyrkii uutuusarvoon. Tärkeä pointti mielestäni on saada ide-

ansa esiin osallistamalla tavallisia ihmisiä mukaan tekemiseen työpajoissa ja tapahtumissa. Koko kansalle tarkoitettuja kulttuuritapahtumia järjestetään ammattitaiteilijoiden toimesta. Näin ollen kulttuuri ja taide pysyy helposti lähestyttävänä koko kansalle, eikä luo mielikuvaa ”eliittitaiteilijoiden kerhosta”.

”Kulttuuritoiminnalla tarkoitetaan laissa taiteen harjoittamista ja harrastamista, taidepalvelusten tarjontaa ja käyttöä, kotiseututyötä sekä paikallisen kulttuuriperinteen vaalimista ja edistämistä”.
(Laki kuntien kulttuuritoiminnasta 1992/728.)

Taiteen edistämiskeskus, Taike, edesauttaa taloudellisesti kulttuurin kehitystä ja kannattavuutta taiteilijoiden kautta. Olen saanut olla mukana toteuttamassa toimintaa Taiken avustuksella yhdessä nuorisoryhmän kanssa. Taike on taiteen edistämisen asiantuntija - ja palveluvirasto. Uudet taiteilijat saavat Taiken avustuksella mahdollisuuden tarjota omaa taide-toimintaansa isolle yleisölle. Taide on hyvinvointia ja myös julkiset sektorit ovat alkaneet ymmärtää taiteen hyvinvointi- ja virkistystoimintana. (Taiteen edistämiskeskus 2015.)

Kuva 1. Päättöntä, What's missing? Kuva Antizine -lehteen

1.1.2 KORUTAITEEN MÄÄRITTE

Korutaiteen määrittelyn otan käsittelyyn kun pyrin avaamaan sitä taustaa, mistä opinnäytetyöni inspiraatio on lähtöisin kappaleessa *korutaide Harri Syrjäsen opissa*.

Taide käsitteenä on hankala määritellä ja ehdotuksia määritellä on yhtä paljon kuin ehdottajia. Sama pätee korutaiteen käsitteen kohdalla; käsitettä ei ole virallisesti vielä avattu, mutta tutkimustyötä on tehty.

Korutaide on herättänyt vastalauseita ja eripuraa itse taiteilijoiden piirissä. Apua aiheeseen liittyvän kirjallisuuden etsintään tarjosi internetsivusto, joka on koonnut yhteen korutaiteesta käsittelevää materiaalia. Sivun luotettavuutta voidaan mitata sillä, että se on Taiteen edistämiskeskuksen tukema sivusto (Korutaide ja nykykoru – taiteilijaesittelyjä, kirjoituksia ja kritiikkiä).

Sivustolla törmäsin Jyväskylän yliopistossa tehtyyn opinnäytetyöhön, joka käsittelee juuri tämän käsitteen avaamisen vaikeutta. Opinnäytetyön tekijä Mikko Holm osaa kertoa, että pelkästään korutaiteeseen ja nykykoruun keskittynyttä tutkimusta ei ole olemassa ja kyseessä on myös kansainvälisesti vähän tutkittu aihe (Holm 2012).

Korutaiteen nähdään muutamien korutaidetta tutkineen näkökulmasta alkaneen 1960-luvulla, mutta korutaidetta on vaikea sijoittaa alkamaan millään tarkalla vuosikymmenellä. Useimmille kirjoittajille korutaiteen syntyminen alkoi maailman teollistumisen myötä. Uusi teknologia mahdollisti massatuotannon ja epäjalojen metallien käy-

Kuva 2. ”Every rose needs her porn”, sormus

tön valmistuksessa. Silloin muutettiin maalta kaupunkeihin ja teollisuus nähtiin kaikivoipana ilmiönä. Nämä olosuhteet eivät kannustaneet käsityöaloja eivätkä yksilöllisyyden korostamista. (Aav 2012, 196.) Korun tekijöiden keskuudessa tämä synnytti vastaliikkeen, joka uskoi hyvään suunnitteluun ja pyrki välttämään teollisuuden käyttämät kliseet (Dormer & Turner 1994, 7).

Näyttää siltä, että korun valmistuksen historia on ollut sidoksissa jalometallien taitavaan työstämiseen ja teosten myyntiin. Korun jalometalleihin painottuva historia toimii myös korutaiteen teosten lähtökohtana niiden kritisoidessa materiaalisidonnaisuutta. Esimerkkinä korutaideteoksesta kuvassa 2. Clarice Finell on käyttänyt teoksensa materiaaleina silkkiä, vanua ja helmiä.

*”Perinteisessä kultasepän työssä ja korumuo-
toilussa töiden arvot ja tekijän intressit ovat
tavallisesti materiaaleissa, käytettävyydessä
ja käsityötaitoissa, kun taas korutaiteessa
korostuu tekijän vapaa ilmaisu ja koruteos
toimii ilmaisun välineenä. Kimmo Heikkilä
(2005) on määritellyt korutaiteen yhdeksi
soveltavan taiteen muodoista”.* (Holm 2012,
13.) Aav osaa kertoa, että muotoilun, taito-
käsityön taikka taidekäsityön sijasta koru
liitetään usein kuvataiteen osa-alueeksi, joka
myös on edesauttanut korun irtautumista pe-
rinteisistä materiaalisidonnaisuuksista (Aav
2012, 196).

1.1.3 KORUTAIDE HARRI SYRJÄSEN OPISSA

Syrjäsen opissa, kesällä 2014, sain korvaamatonta kokemusta asiakastöistä ja uusista tekniikoista. Opinnäytetyön idea alkoi syntyä tuona kesänä. Erilaisia pinnanrakennus punsseleita käyttäessäni mielenkiintoni jalometallin käytettävyydestä ja mahdollisuuksista kasvoi. Punseleita käytetään ns. metallin pakottamista varten, jolla elävöitetään korua. Tällöin otin ensimmäisen askeleen kohti opinnäytetyötäni ja aiheen kristallistumista.

Kultaseppä mestari suostui toimimaan mentorinani tässä opinnäytetyössä ja arvioi lopussa korujen onnistumista ja valitsemieni ratkaisumallien toimivuutta. Syrjäsen toimimisella mentorinani oli looginen yhteys, koska idea opinnäytetyöhöni lähti Syrjäsen pajalta ja hän kannusti minua persoonalliseen työskentelyyn ja -korun toteutukseen. Pajalla vallitsi hyvä ilmapiiri ja vapaus saada kokeilla uusia asioita. Tämäkin työ todentaa sitä kokeiluniloa, jota sain kokea Syrjäsen opissa.

Kuvat 3-5. Vyönsolkia, Harri Syrjänen

Syrjäsen tuotannosta löytyy eläin- ja ihmis-hahmoja, maisemia ja struktuureja, joilla koruun on saatu aivan uusi tuntuma ja elämä (Kuvat 3-5). Kuvat ovat sepän itsensä valitsemia ja minulle lähetettyjä Syrjäsen käyttämiä pinnankäsittelyn mahdollisuuksia kuvastamaan. Koruissa käytetyt materiaalit ovat monipuolisia ja materiaalien yhdistelmät kiinnostavia, kun jalometalleja yhdistetään tuoheen tai vaikka auton varaosiin, ja Syrjänen osaa yhdistellä materiaaleja idearikkaasti mukaviksi käyttökoruiksi.

Syrjäsen töitä voidaan mielestäni kutsua korutaiteeksi taikka taidekäsityöksi, sillä monet niistä eivät ole tarkoitettu monistettaviksi vaan ainutlaatuisiksi teoksiksi, joissa on annettu näkyä selvästi tekijänsä kädenjälki. Ne rikkovat perinteisen korunvalmistuksen rajoja ja kliseitä sekä kantavat mukansa valtavasti symboliikkaa ja suuria tunteita.

Käsitykseni korusta laajentui harjoittelun aikana monimuotoisemmaksi. Aikaisempi käsitykseni pinnankäsittelystä ja korun valmistamisesta koki tervehdyttävän kolauksen, josta en tuonemmin ole palautunut.

1.1.4 ARKA PAIKKA! -NUORISORYHMÄ

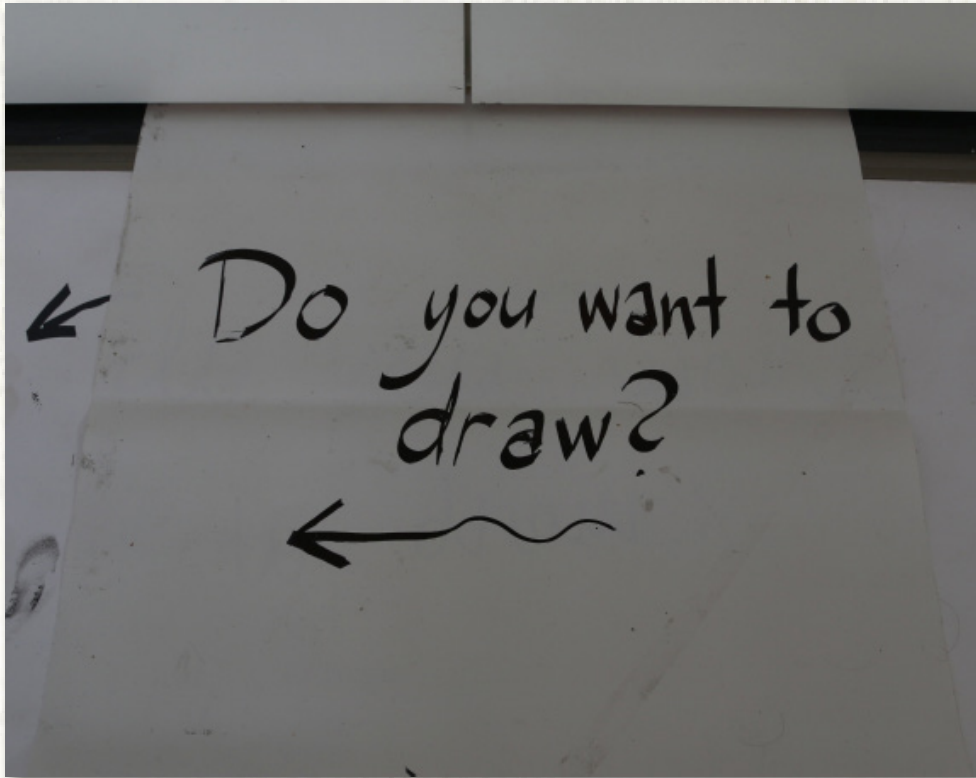
Arka Paikka! –nuorisoryhmä sai alkunsa virallisesti vuonna 2013 kahden nuoren tahdosta olla mukana kulttuuritoiminnassa. Aloitusta tapahtui nuoren muotoilijan ja aloittelevan kirjailijan yhteisestä ponnistuksesta, sekä näitä kahta auttavista tahoista. Olin arvatenkin itse toinen näistä. Mukaan lähti sekalainen sakki eri alojen edustajia, joita yhteinen kiinnostus kulttuuria kohtaan yhdisti. Tavoitteena oli myös harjaannuttaa omaa subjektiivista taidenilmaisuaan sekä myös samanaikaisesti oppia arvostamaan ja hyödyntämään ryhmästä saatuja vahvuuksia projekteissa.

Tuntui vaikealta päästä mukaan kulttuuritoimintaan yksittäisenä ihmisenä ja näin saatiin ajatus nuorisoryhmästä, johon kuka tahansa kulttuurista kiinnostunut nuori pääsisi mukaan vaivatta. Jäsenten lukumäärä muuttuu jatkuvasti, mutta luku vaihtelee alkuperäisestä kahdesta, viiteen ja kymmeneen. Ryhmä on saanut mahdollisuuden osallistua mm. Anti festival -kulttuuritapahtumaan *Yksinäistä* -projektiin (Kuvat 7 & 8, s. 11), sekä saanut järjestää esityksen sekä korutyöpajan *Varjo festival* -tapahtumassa Kuopiossa. Toimintaa ohjaamassa on silloin tällöin ammattitaiteilijoita, jotka osallistavat ryhmää vapaaehtoisuudessa omiin projekteihinsa ja mahdollistavat osallistumista kulttuuritoimintaan.

Jokainen näistä kiitos -korun ansaitsevista ihmisistä on tavalla tai toisella liitännäinen Arka Paikka! – toimintaan. Toiminta auttoi ihmisiä löytämään- sekä yhdistämään luovia, innovatiivisia ihmisiä. Vaikka tiemme vievät eri suuntiin ja ryhmä ei pysy kasassa samalla kokoonpanolla, yhteinen aikamme ja kokemuksemme pysyy visusti tallessa. Tärkeintä on kuitenkin, että me nuoret saimme ensimmäisen mahdollisuutemme olla osana kulttuuritoimintaa ja olla mukana luomassa vieläkin parempaa taidetoimintaa yhdessä ammattilaisten kanssa.

Kuva 6. Kutsu ANTI Festival työpajaan ”Yksinäistä”

7

Kuvat 7-8. Arka Paikka! at Anti Festival workshop, Yksinäistä-projekti, 2014.

8

1.2 Aihekuvaus

1.2.1 TEHTÄVÄN RAJAUS

Työskentelytavassani näihin koruihin tuntui luonnolliselta jättää pois turha suunnittelu, sillä kuten tarinassa, koruteos kumpuaa syvältä alitajunnasta ja muotoilu syntyy puhtaasta intuitiosta. Korujen ennenaikainen hahmottelu rajoittaisi kokeellisuutta, joka tässä työssä oli hyvin olennaista. Muotoilutyölle suuntaa antoivat tekemäni tunnelma- taulut, jotka muodostin mielenmaisemista. Mielenmaisema -tunnelmataulut ovat raken- nettu PhotoShop -kuvankäsittelyohjelmalla monia eri kuvia yhdistelemällä. Nämä taulut ohjasivat minua korujen valmistusteknillisiä tapoja valitessa sekä muotoilua tehdessä.

Monista kiitettävistä ihmisistä minun oli valittava projektiin mukaan vain kourallinen ihmisiä. Valintaperusteisiini vaikuttivat monet henkilökohtaiset seikat, kuten ajatus siitä, etten ole koskaan sanallisesti kiittänyt näitä ihmisiä heidän antamistaan mahdollisuuksista. Jotta tutkimustyöni saisi useampia perspektiivejä, valintoihini vaikutti toimintaympäristö, jossa olemme yhdessä toimineet. Pyrin pitämään ryhmän oikean kokoisena, ettei henkilöiden suuri määrä vaikuttaisi kokeilujen- ja valmiiden tuotteiden laatuun. Lopulta harkintani päättyi kolmeen ihmiseen ja kolmeen eri pinnankäsittelytekniikkaan. Kolme tekniikkaa antoi tarpeeksi kokeilumahdollisuuksia ja tutkimusvaraa

opinnäytetyön laajuutta silmällä pitäen. Valmiiden korujen luovutustilaisuudessa korun saajien tuli löytää oma korunsa kolmesta vaihtoehdosta ja valita se, joka parhaiten kuvaa hänen mielenmaisemaansa. Tuolloin he saivat nähdä valmiit korut ensimmäistä kertaa. Lopputuloksista tein kyselylomakkeen, jonka täydensivät korunsaajat. Tehtäväni on testata kuinka itse pystyn käyttämään- ja soveltamaan taitojani korumuotoilijana toisen kirjoitelman kautta ja todentaa näin toisen mielikuvia konkreettiseen koruun asti. Työssä yhdistyivät suunnittelu, muotoilu, käden- taidot ja dokumentointitaidot.

Pinnankäsittelystä kerrotaan raportissa kun otetaan tarkasteluun muutamia pinnankäsittelyn mahdollisuuksia sen suuresta kirjosta. Esiteltyt tekniikat olivat niitä, joita harkitsin käytettäväksi opinnäytetyö-korujen toteutuksessa. Kolmesta valitusta tekniikasta esittelin omaa työskentelyn etenemistä ja kokeilujen vaiheita. Lopputuloksen arvioijina toimivat korun saajat ja mentori kultaseppä mestari Harri Syrjänen, joka antoi koruista vapaamuotoisen palautteen.

1.2.2 SADUTUS

Kun korun suunnittelu lähtee jonkun toisen tarinankerronnasta, vastaa se jossain määrin sadutusta. Sadutusta käytetään pääasiallisesti lapsiin, mutta myös nuoriin ja aikuisiin. Kertoja päättää itse, mikä on ”satu” tai ”tarina”. Tarina voi olla kolmen sanan mittainen tai vaikka pieni kirja. Joskus se on runo, näytelmä tai tosikertomus. Sadutus on menetelmä, jota käytetään hoivatyössä sekä myös kriisitilanteissa, kun kertoja ei pysty avaamaan asiaansa suorasanaisesti. Minkäänlaista aihetta ei anneta ulkopuolelta, vaan tarina kumpuaa syvältä ihmisestä itsestään. Sadutuksessa kertojan tarinaa kirjataan sanatarkasti ja tarinan jatkokäsittely on kertojan sekä kuuntelijan keskeinen asia. (Karlsson 2001.) Tässä opinnäytetyössä sadutus toimi kun tarina (missä tahansa muodossa se minulle palautuikin) muuttui konkreettiseksi koruksi, aineettomasta aineelliseksi.

1.2.3 KÄSITYÖ ILMAISUN KEINONA

”Luovassa käsityössä, kuten missä tahansa luovuutta vaativassa prosessissa, lopputulosta voidaan pitää myös taideteoksena. Käsitteet korutaide, taidekäsityö ja taitokäsityö ovat eriteltyjä käsityön muotoja” (Aav 2012, 196).

Luova käsityö eli taidekäsityö määritellään käsityöksi, jonka tarkoituksena on tuottaa ainutlaatuisia tuotoksia. Anttilan mukaan käsityö-sanaan liitettyinä ”taide” tarkoitti alun perin ns. vapaan taiteen yhdistämistä käyttöesineeksi tarkoitettuun tuotteeseen. (Anttila 1993, 29, 166). Luova käsityö eroaa toistavasta käsityöstä, sillä se pyrkii uutuusarvoon sekä uudistamaan perinteisiä näkemyksiä. Luova käsityö on siis materiaalien, tekniikoiden ja taidon soveltamista persoonalliseen ilmaisuun, mutta korutaiteesta poiketen se näyttäisi pyrkivän toteuttamaan käyttäjäystävällisiä- ja toimivia koruja. Teokseni eivät havitelleet maailmankartalla niin kutsuttua korutaiteen pestiä, vaan pyrin tuottamaan visuaalisesti kauniita, mutta myös käytettökelpoisia lopputuloksia, käytökoruja. Teokset pyrkivät saavuttamaan merkitystään muilla perusteilla kuten tarinan henkilökohtaisuudella.

Selailtuani monia variaatioita pinnankäsittelytekniikoista, huomasin kiinnostäväni eniten huomiota juuri niihin missä kontrasteja tehdään pinnanmuodoilla, väreillä, eri metalleilla, koko- ja tasoeroilla, karhean ja sileän pinnan yhdistämisellä jne. ”Murrettujen pintojen estetiikasta” tulee myös katsojalle visuaalisesti mielenkiintoisempi, kun se ei ole yhdellä kerralla- tai yhdellä silmäyksellä tarkasteltava. Parhaimmassa tapauksessa se pysäyttää ohikulkevan katsojan ja puhuttelee.

Korutaiteen ja luovan käsityön suureksi osatekijäksi huomaan tulleen juuri tämän: koru ei ole yksiselitteinen ja kontrastit ovat selkeästi havaittavissa. Ne puhuttelevat katsojaa ja antavat katsojalleen mahdollisuuden kehittää korulle oma tarinansa.

1.2.4 KORUN KÄYTETTÄVYYS JA MATERIAALIVALINNAT

Koristautuminen perustuu meissä asuvaan välttämättömään tarpeeseen, väittää kulttuuriantropologi Ted Polhemus. Hänen mukaansa ihminen ei muista lajeista poiketen ole koskaan tyytynyt vartalonsa sellaisenaan, vaan on aina pyrkinyt koristelevaan sitä erinäisin tavoin. Hän osaa kertoa myös, ettemme tällä hetkellä tunne yhtään kulttuuria, jonka jäsenet eivät olisi käyttäneet löytämäänsä materiaaleja koristautumiseen. (Polhemus 2006.)

Vaikka monellakin tavalla tavoittelen koruihin uniikkiutta ja korutaiteen aineksia, haluan tehdä siitä myös käyttäjälleen helpposti puettavan ja joka tilanteeseen sopivan asusteen. Huomasin haasteekseni jo alkutaipaleella, ettei kukaan korun saajista ollut ns. korunkäyttäjää ja ne vähäiset mitä harvoin päälle puettiin, olivat pieniä ja vaatimattomia. Terho Tolvanen kertoo Ylen artikkelissa, että suomalaiset ovat vaatimattomampia korujensa kanssa, määrässä ja väreissä verrattuna ulkomaalaisiin. Tolvasen mukaansa suomalaisten korujenkäyttötyyli on pelkistetty ja luonnonmukainen. (Tolvanen 2015.) Korun täytyi siis pystyä täydentää kantajansa persoonallisuutta muotokielellään, materiaalivalinnoilla ja käytettävyydellään, jottei sen käyttäminen muodostuisi kantajalleen millään tavalla vaikeaksi tai turhauttavaksi. Tavoite oli saada koruun näyttävyyttä, muttei sellaisia elementtejä, jotka hallitsisivat kokonaisuutta. Lausahdus ”*keep it simple*” pätee tässä konseptissa hyvin.

Kuva9. Korun puettavuus

Käyttökoru käsitteenä oli lähellä sellaista tulosta, jota tavoittelin. Myös kiinnitysmekanismeihin valitsin helposti kiinnitettäviä ratkaisuja. Lopputulokseen tavoittelin jokaisen kohdalla helppoa puettavuutta ja kiinnitettävyyttä ja hyvää istuvuutta asuun kuin asuun, tilanteeseen kuin tilanteeseen. Kuvassa 9. sommittelin valmistuvan korun istuvuutta tulen kantajansa päälle. Korun tuli istua enemmän kantajansa toisen solisluun kohdalla perinteisen keskiasetelman sijaan.

Nahkanauhan käyttö jokaisessa korussa oli yksi yhtenevistä elementeistä, joita päätin käyttää. Nahkanyöri antaa korulle ajattomuutta eikä tee siitä liian prameaa.

Yhtenäinen päämateriaali, jota käytin jokaisessa työssä, oli 925 hopea. Kuparia käytin hopean rinnalla muutamissa koruissa kontrastin aikaansaamiseksi.

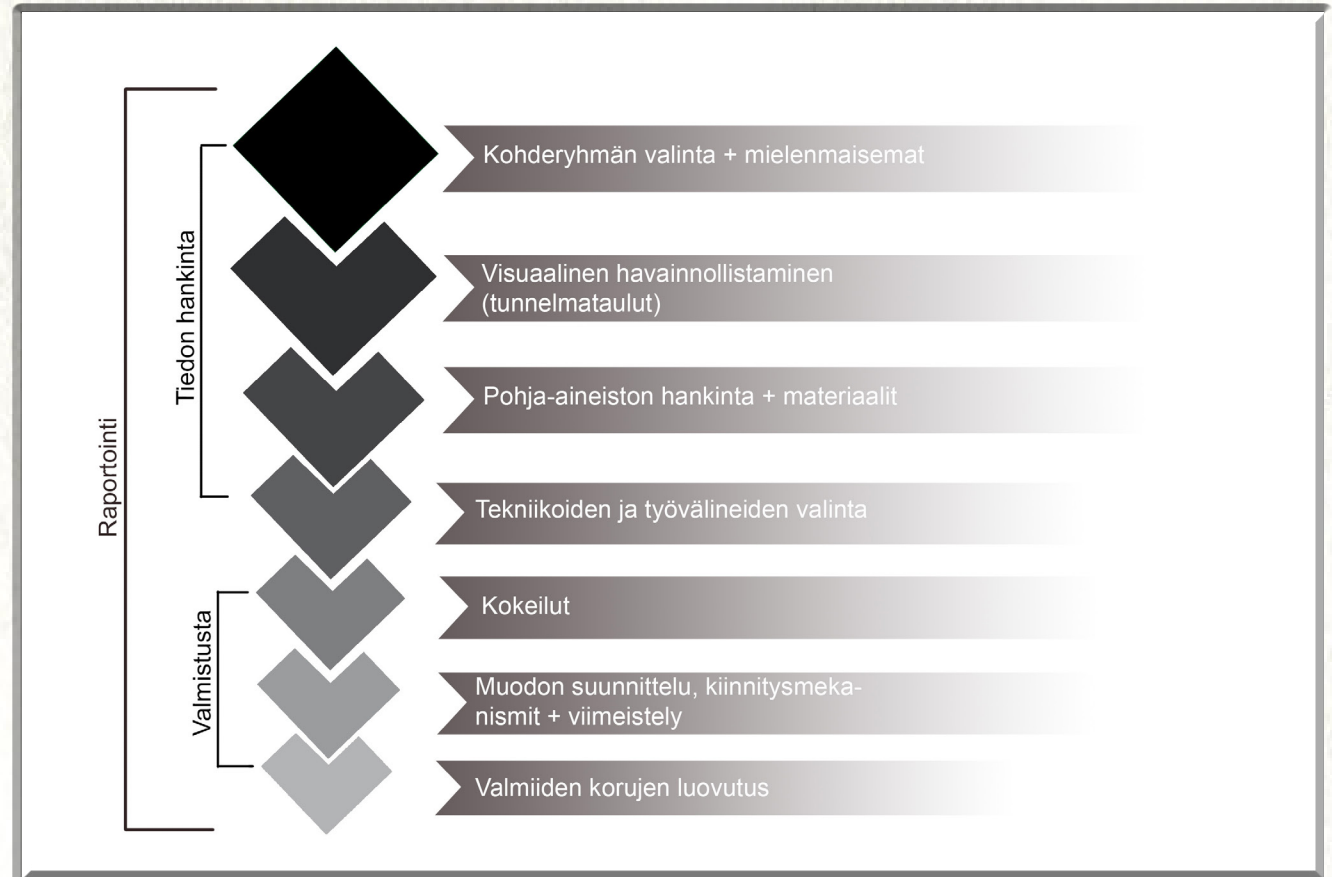
Materiaali valikoitui muutamasta nimetyistä syistä; koulutusaikanani keskityin pääasiallisesti juuri tähän jalometalliin ja opin ymmärtämään sen ominaisuuksia ja käyttömahdollisuuksia. Toisekseen hopea sopii materiaalina ulkonäkönsä, muokattavuutensa ja hintansa puolesta käytettäväksi käyttökoruun. Se sopii värinsä puolesta monelle ihmiselle ja erilaisiin asukokonaisuuksiin ja tilaisuuksiin. Verrattuna muihin arvokkaampiin jalometalleihin hopeasta on taloudellisesti mahdollista tehdä halutessaan myös suurempia ja näyttävämpiäkin taidekoruja.

1.3 Työn eteneminen

1.3.1 TOIMINNAN SISÄLLÖN KUVAUS

Työn etenemistä ja korujen valmistusta havainnollistamaan tein aikajanan, johon sain vaikutteita muista internetistä löydetyistä ”asiakaslähtöinen suunnittelu” ja ”toiminnan sisällön kuvaus” -kaavioista (mm. Saarikoski 2011, 14, 55). Kaavio täytyy soveltaa omaan työprosessiin sopivaksi, eikä mikään näistä valmiista kaavioista siksi yleensä toimi suoraan lainattuina. Siksi valmistin esimerkkikaavioiden innoittamana oman toiminnan sisällön kuvauksen (Kuva 10), joka kuvaa etenemistäni korun suunnittelusta mielenmaisemien pohjalta kohti valmistusprosessia ja lopulta korujen luovutukseen.

Työn vaiheita oli vaikea aikajaksottaa toiminnan sisällön kuvaukseen, sillä yksi prosessin osa ei kestänyt yhtäjaksoisesti, vaan keinottelin kaikkien tekniikoiden välillä samanaikaisesti.

Kuva 10. Toiminnan sisällön kuvaus

1.3.2 SWOT-ANALYYSI

SWOT -analyysi kuului olennaisena osana prosessiin, jonka aikana työ valmistui. SWOT -analyysissä mainittujen uhkien lisäksi prosessiin mahtui myös uusia hidastavia tekijöitä, kuten koululaitoksen muutto ja siitä aiheutunut työpajojen viivästynyt aukeaminen.

Kuva 11. SWOT-analyysi

2 Tarinallisuus

2.1 ESIMERKKEJÄ KORUN TARINALLISUUDEN KÄYTÖSTÄ

Kaupallisesti ajateltuna näen, että korulla myydään tarinoita ja mielikuvia, jotka merkitsevät ostopäätökseen enemmän kuin materiaalin arvokkuus, olkoonkin se sitten kultaa taikka muovia. Tunneside rakennetaan tarinan kautta. Monet koruyritykset näyttävät käyttävän tätä myyntivalttia omassa yritystoiminnassaan. Korun tarina ja symboliikka kuvastaa kantajansa arvomaailmaa, mielenkiinnonkohteita tai vetoaa tunteisiin. Tarinan teema voi heijastua myös korun muotokielessä, joka voi olla esittävää (Tarinakoru) tai abstraktia (Kalevala Koru).

Kalevala Koru tuli aikoinaan tunnetuksi suomalaisten muinaiskorujen jäljennösten tekijänä (Aav 2012, 100). Yritys on nimensä puolesta hyvin johdattava; nimi enteilee mytologian ja tarinallisuuden maailmaansa. Asiakkaalle syntyy mielikuva ikivanhasta, suomalaisesta kansantarinas- ta, joka kiehtoo mystisyydellään. Korujen nimet seuraavat tätä samaista teemaa. Esimerkkeinä klassikko-malliston *Kalevankarhu*, *Kuutar* ja *Torin vasara*. Vielä nykyäänkin Kalevala Koru -yritys herättää ihmisessä tietynlaisen mielikuvan yrityksen tarjonnasta ja on säilyttänyt suosionsa vuosikymmenestä toiseen.

Kosmos

Taivaankappaleiden on uskottu vaikuttavan kohtaloon, ja niiden asennoista on luettu tulevaa. Kosmos-korujen ympyrät ja spiraalit, täydellisyyden ja äärettömyyden ikivanhat symbolit, kuvastavat meitä ympäröivää päättymätöntä maailmankaikkeutta, jossa taivaankappaleet vaeltavat, kukin omalla radallaan, kukin omaan tahtiinsa. Korujen kirkas pronssi loistaa kuin aurinko lämpimän kullanhehkuisena.

Kuva 12. Kosmos -riipus

Naisen ääni

Kesäkuun 1. päivä 1906 Suomen säädyt hyväksyivät uuden valtiopäiväjärjestyksen ja vaillainsäädännön. Vielä Venäjän keisarikuntaan kuuluva Suomi sai maailman nykyaikaisimman kansanedustuslaitoksen. Yleinen ja yhtäläinen äänioikeus oli totta. Naisen ääni -korusarja juhlistaa tasa-arvon edelläkävijöiden satavuotista historiaa. Juhlava aihe inspiroi Kirsti Doukasin yhdistämään hentoja, pirskahtelevia elementtejä vahvaksi rakenteeksi. Korun harmonisen kokonaisuuden muodostavat hopea ja kolme kaunista jalokiveä: topaasi, vihreä kvartsi ja savukvartsi. Herkällä voimallaan Naisen ääni kertoo yksilön rohkeudesta, joka yhteen koottuna voi muuttaa maailmaa.

Kuva 13. Naisen ääni -riipus

Vaikka mallistot muuttuvat, eivätkä välttämättä enää nykypäivänä sivua Kalevalan mytologiaa, mielikuvat ovat pysyneet samana. Jotain alkupe- räistäkin on säilynyt, sillä ostettaessa Kalevala Korun, ostaja saa mukaansa pienen kirjoitelman korun historiasta, joka kertoo korun tarinaa. Kirjoitelma kertoo viittauksia korun synnystä, ajasta sekä symboliikasta. Sivulla on mainittu kaksi esimerkkiä symboliikan käytöstä Kalevala Korun tuoreemmasta mallistosta (kuvat 12, 13).

Tarinakoru Design johdatteli minut tutustumaan tarjontaansa yrityksensä nimen kautta. Konsepti oli simppele ja toimi jotenkuten samalla periaatteella kuin Kalevala Koru. Korun oheen on liitetty runo taikka lyhyt, historiallinen kirjoitelma korun alkuperästä ja synnystä. Muotokieli on mielestäni kuitenkin esittävämpää kuin Kalevala Korun, joten koru toimii kantajansa arvomaailman heijastajana ilman tarinaakin (Kuvat 14, 15).

Koivu

Kansallispuumme rauduskoivu kuuluu arkipäivämme elämään ja kaunistaa juhlamme. Sen tuoksu tuo mieliimme saunan. Koivupuu on luonut vuosituhansien ajan katkeamatonta perinnettä suomalaisille. Koivussa löytää lintu leposijan ja käki kukuntapuun.

Kuva 14. Koivu -kaulakoru

Yöttömän yön aurinko

Valon vahva voima, pohjoisen kesän kauneus

Kuva 15. Yöttömän yön aurinko -rintakoru/riipus

Viimeisempänä näkemässäni tarinallisuuden aiheeseen liittyvässä Rosa Nyysösen ja Anna-Reeta Pitkäsén opinnäytetyössä tarinallisen konseptin ympärille oli perustettu oma yritys. Opinnäytetyö liikkuu nimellä *”Tarinallisen brändin ja palvelumuotoilun suunnitelma ADJA DESIGN –KORUYRITYKSELLE”*. ADJAn nettisivuilla uudeksi myyntivaltiksi oli annettu myös asiakkaan mahdollisuus kirjoittaa tarina, josta ADJAlaiset valmistaisivat korusarjan useampaa käyttäjäkuntaa koskien. Tämä oli ideana lähimpänä omaa lähtökohtaani, jota opinnäytetyössäni tohdensin. Vastaavaa konseptia, kuin ADJAllaei löytynyt yhdeltäkään toiselta yrityk-seltä.

2.2 KORUN KANTAJAN OMAN TARINAN KÄYTTÖ

”Haluan, että käsityönä valmistamani koru kertoo tarinan kantajastaan. Silloin se koskettaa.” (Hirvonen)

Näiden vuosien aikana olen saanut nähdä, mikä on taiteilijan suurin vahvuus; se on mielikuvitus. Tuntui siis myös luonnollista käyttää korun muotoilun taustana näiden ihmisten mielikuvitusta ja tarinankerrontaa puhtaasta intuitiosta. Korun tunnearvo sidotaan usein taustalla pyörivään tarinaan tai perintöön. Tarinan tunnetaan koskettavan omaa elämää tai persoonallisuutta niin kovasti, että itse korulla suurin ja tärkein merkitystä on kulkea mukana. Korun tunnearvo voi juontaa juurensa myös siitä, että se on kulkenut suvussa jo vuosikymmenten ajan, se on lahja tai tunteenosoitus rakkaalta ihmiseltä tai se on löydetty aarre. Uutuusarvo tässä työssä piilee siinä, että nämä ihmiset ovat korun arkkitehtejä heti alusta asti.

Pintakäsittelyn keinon pyrin personoimaan korun kantajansa näköiseksi siinä määrin kuin itse heidän persoonaansa pystyn näkemään ja kuulemaan. Tärkeimmät raamit pinnankäsittelytekniikoiden valikoitumiseen ja muotoilutyöhön antoivat mielenmaisemat. Personoinnilla pyrin lisäämään henkilökohtaisuutta, mutta työn kulkuun vaikuttivat myös omat lähtökohtani, taitoni ja resurssini. Valitsimilleni ihmisille lähetin sähköpostia, jonka kopio löytyy ohesta:

Moikka!

Olen tekemässä opinnäytetyötä, kuten jo tiesitte (jos ette, niin nyt viimeistään) . Aiheen yläotsikkona on ”pinnankäsittelytekniikat jalometallille” ja oma henkilökohtainen tavoitteeni on tehdä kiitos-korut kolmelle ihmiselle, joiden tunnen vaikuttaneen minuun tavalla tai toisella. Sinä olet yksi heistä!

Minulle olisi suuri kunnia saada tehdä sinulle koru omien menetelmieni pohjalta, mutta tarvitsisin hieman pohja-aineistoa.

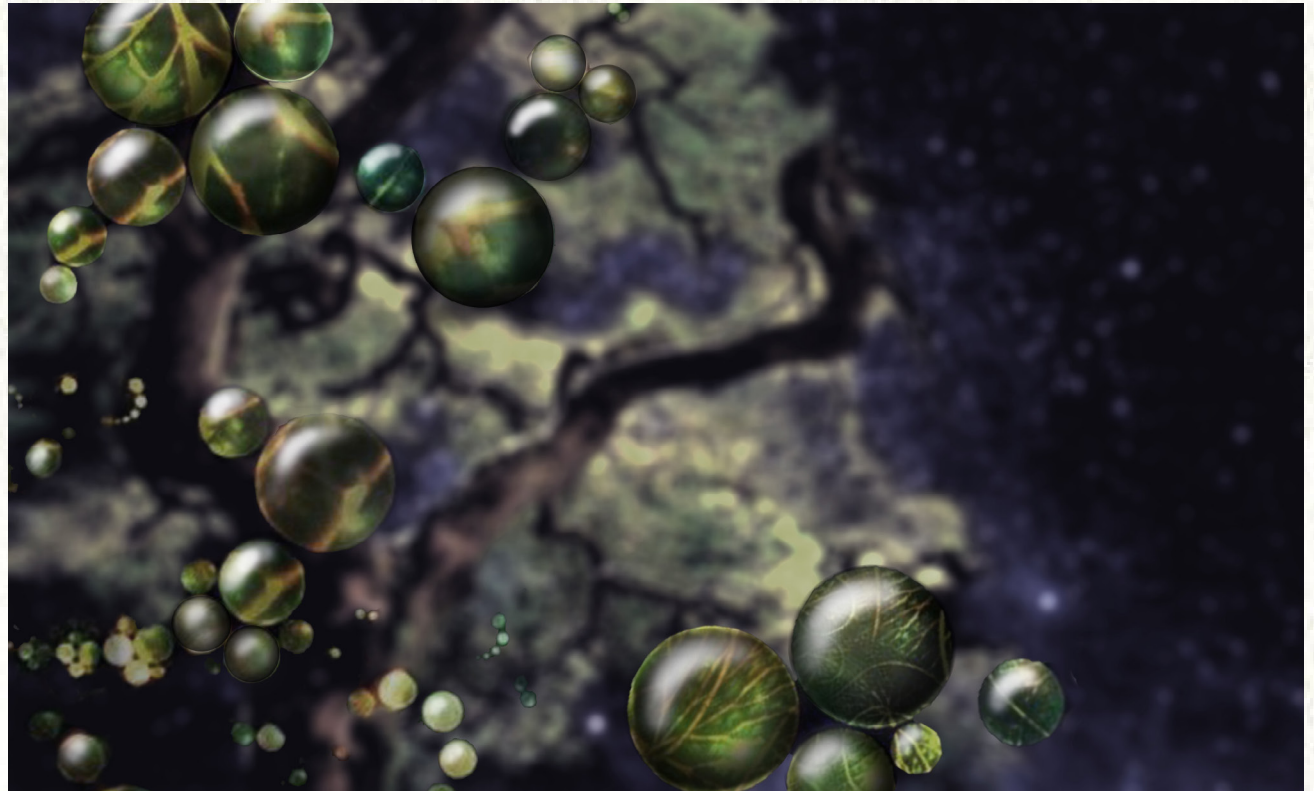
Pyytäisin sinua kirjoittamaan minulle pienen tarinan sinun ”mielenmaisemastasi”. Mitä siellä on? Millainen tunnelma? Mitä yksityiskohtia? Ja vielä pohtimaan hetken, että miksi maisema näyttää siltä miltä näyttää. Tarinoita käytä varsinaiseen toteutukseen. Toivoisin saavani tarinoita pohdittavaksi jo ensi viikolla. Kiitos!

Huomasin sähköpostini sisällön yllättävän jokaisen heistä. Huomionosoitus ei ollut odotettua, mutta se otettiin vastaan hyvin ja avoimin mielin. Kaikki kolme antoivat minulle pohja-aineistoksikin kutsutut mielenmaisemat hyvissä ajoin, eikä suunnittelu- tai valmistelutyö jäänyt uupumaan niistä.

Saadakseni oman visuaalisen ensikosketuksen tarinoihin, rakensin niistä jokaisesta tunnelmataulun, joka on tässä työssä liitetty mielenmaisema-tarinan oheen. Muotokielitaulu tuntui turhalta rakentaa etukäteen, sillä halusin pitää kaiken tekemäni kokeilullisena eikä tiettyä päämäärää tavoittelevana. Käyttäjätaulut olisivat olleet myös silkkaa turhuutta sillä en tavoitellut asiakasryhmiä. Alla on koottu saadut tarinat ja tekemäni tunnelmataulut niiden ohessa.

2.2.1 HENNAN MIELENMAISEMA

”On yö. Olen saapunut niitylle, jonka ylle levittyy tumma ja tähdistä kimalteleva taivas. Keskellä niittyä kasvaa paksurunkoinen puu, jonka oksat kurottelevat kohti taivasta. Tähdistä tuleva valo heijastuu puunlehdissä olevan yökasteen pisaroihin tehden puusta kimaltelevan. Valo yltää myös niityllä näkyviin pitkiin heinänkorsiin tehden maisemasta valon ja pimeyden yhteisleikin. Niityllä on hyvä ja helppo hengittää ja hiljaisuus vallitsee ympärillä. Jään ihastelemaan maisemaa ja hengittämään kosteaa, mutta kevyttä yöilmaa, samalla pohdiskellen, miten pääsin näinkin lähelle rauhaa. Maisemaan halusin tuoda rauhaa ja hetkessä olemisen tunnetta, koska sitä on mielestäni hyvä etsiä koko elämän ajan Se on ehkä minulle paikka mielen syvyyksissä, missä voi vaan hengitellä!”

Kuva 16. Tunnelmataulu Hennan tarinaan

Henna oli viimeisimpiä Arka Paikka! –ryhmään liittyneitä nuoria. Ingmanin käsi- ja taideteollisessa oppilaitoksessa opiskeleva nuori nainen löi itsensä läpi ryhmässä nopeasti positiivisella ja mukaantempaavalla asenteellaan. Yhteinen aikamme ei ole ollut yhtä pitkä kuin muilla jäsenillä, mutta hänen olemuksensa teki minuun vaikutuksen lyhyessä ajassa. Pääsin Emman kautta tutustumaan hänen taiteeseensa taulu pinnalla, kun hän toimi myös samassa työharjoittelijan pestissä kuin minä aikaisemmin. Päiväunia – yhteisnäyttelyyn (29.4 -27.5, kauppakeskus Apaja) tehty taulusarja vakuutti minut hänen lahjakkuudestaan aloittelevana taiteilijana.

Hennalta saatu mielenmaisema osoittautui suureksi kokonaisuudeksi, josta paistoi läpi hyvin kirjoittaja itse. Herkkyys ja tyyneys olivat avainsanoja korun ideoinnin aloittamiselle, jotka myös kuvastajat saajaansa. Tiedän, että Hennan mielikuvitus on rajattoman värikäs ja monimuotoinen, mutta ulkoinen habitus on minimalistinen ja vaatimaton. Ja koska korun tulee olla kantajansa näköinen, halusin todentaa siihen niitä pieniä kauniita vivahteita, jotka hänen habituksestaan loistavat. Luonto ja luonnonmukaisuus kuuluvat myös tiukasti korun suunnittelun lähtökohdiksi.

Tarina ilmeni pisimmäksi kaikista saaduista mielenmaisemista ja siksi päätin, etten lähde toteuttamaan kokonaista maisemaa enkä suuria kokonaisuuksia. Otin lähempään tarkasteluun pienen yksityiskohdan sieltä. ”Kuun” toteuttaminen oli ensimmäinen ideani tästä tarinasta, mutta en yhden kokeilun jälkeen tuntenut saavani tarpeeksi haastetta pakottamistekniikasta (Kuva 27, s 27). Lehdet ovat olleet jo pitkään korumuotoilun klassikkoaiheita, mutten itse ollut vielä koskaan koittanut vastaavaa aihetta tai työtapaa. Mahdollisimman realistisen oloinen koru oli tavoitteeni tässä työssä ja painomuovaus oli uusi tekniikka, jolla sain realistisempaa jälkeä aikaiseksi.

2.2.2 ANNIINAN MIELENMAISEMA

”Maisema ei ole erityisen suomalainen tyynine järvineen ja metsävaaroinen, vaan maisemassa hehkuu Afrikan aurinko. Siinä on rosaa, säröä ja hässäkkää. Kuitenkin maisema on jotenkin hyvin yhdellä silmäyksellä hahmotettavissa ja se tuntuu tuoksuvan poltetulle hiekalle. Maisemaan on hyvä nukahtaa, vaikka toinen silmä jää ehkä hiukan raolleen.”

Se miten päädyin taiteen pariin on Anniinan ansiota, sillä hän opasti minut oikeiden ihmisten pariin ja kannusti Arka Paikka! –ryhmään sen alkutaipaleella. Yhteisötaiteen läänintaiteilijana hän toimi myös työnsä puolesta ohjaamalla meitä.

Kaiken vaatimattomuuden keskeltä, tässä ihmisessä asuu suuri välittämisen voima. Suuri sydän ja lahjakas tanssitaiteilija ja yhteisötaiteen läänintaiteilija kuvaili tarinassaan paikkaa, jossa hän oli joskus käynyt ja aikoo käydä uudestaan. Itselleni tuntui hyvältä saada tarina todennetuksi koruksi, jotta hän voisi kantaa tuota kaunista maisemaa mukanaan aina.

Kaiken kiireen keskellä taiteen maailmassa täytyy saada hetki pysähtyä ja samaa tunnelmaa pyrin todentamaan myös koruun. Pysähtyneisyyttä. Ajattomuutta. Silmänräpäykseen vangittua hetkeä.

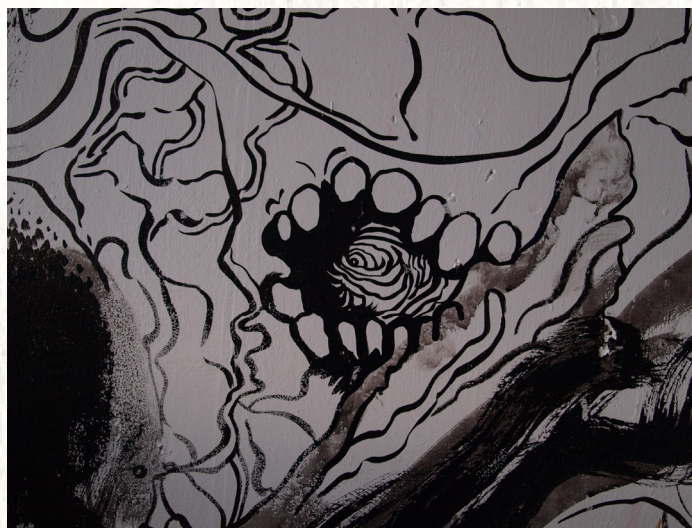
Kuva 17. Tunnelmataulu Anniinan tarinaan

2.2.3 EMMAN MIELENMAISEMA

Kyseinen opinnäytetyön osa oli näistä kolmesta monimutkaisin ja siksi myös kiinnostava. Taiteilija itse ei ollut halukas kirjoittamaan tarinaa vaan pisti minut kamerani kanssa työhuoneeseensa ja kertoi siellä olevan hänen mielenmaisemansa. Työhuone oli viivalla maalattuja kuvia täynnä, lattiasta kattoon (kuvat 18-20). Olin käynyt useita kertoja aikaisemminkin kyseisessä työhuoneessa, mutta tämä päivä oli erityinen, sillä taiteilijan urakka tässä työhuoneessa oli päättymässä ja käynnissä oli näyttelytilaisuus. Seuraavana päivänä koko huone siivotettiin ja maalattaisiin valkoiseksi seuraavaa tulijaa varten.

Taiteilija itse oli taiteellisessa tutkimuksessaan keskittynyt *viivaan* ja tehnyt aiheesta myös yhteisötaiteellisia projekteja, jossa myös Arka Paikka! –nuorisoryhmä oli ollut osallisena. Viivasta tuli myös hallitseva aihearajaus tähän työhön, sillä se oli kulkenut mukana koko yhteistyömme ajan.

Emma tutustui nuorisoryhmään Anniinan kannustamana ja kertoi meille omista projekteistaan. Hän sai nuoret innostumaan toiminnastaan ja näin alkoi yhteinen matkamme. Pian tutustumisemme jälkeen olin jo pestautunut hänen ensimmäiseksi työharjoittelijakseen.

Kuvat 18-20. Taiteilijan työhuoneelta

Muistan taiteilijan kertoneen minulle anarkiastaan ”pysyvää taidetta” vastaan. Se, että hänen töitään säilytettäisiin vuosikymmeniä, tuntui hänestä vieraalta ja oudoksuttavalta ajatukselta. Monissa tekemissämme projekteissa tehty työ tuhoetaan ja siivotaan pois tilaisuuden jälkeen. Mitään ei tarvitse jättää. Tätä anarkistista mieltä vastaan sain heti oman vision: kuinka saada nuo viivat liitettyä kokuun niin, ettei niitä voisi hävittää?

Kuva 21. Tunnelmataulu Emman työhuoneelta otetuista valokuvista

3 Pinnankäsittely

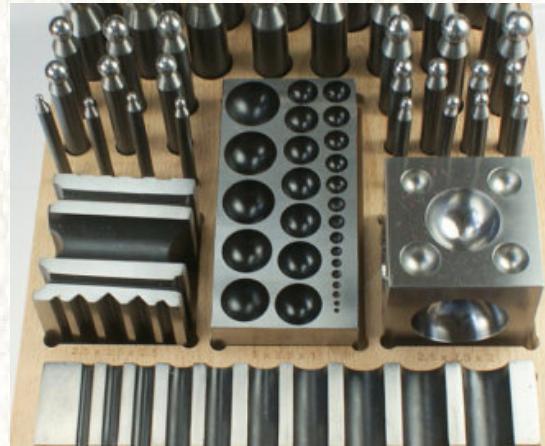
3.1 PINNANKÄSITTELYN TAPOJA

Pinnankäsittelyllä viitataan pinnan muovaamiseen ja elävöittämiseen. Jokainen valmistettava koru saa osakseen väistämättäkin pinnankäsittelyä sitä työstettäessä ja viimeisteltäessä. Korun on mahdotonta saada muotoa tai edes syntyä, jos sitä ei käsitellä. Tässä yhteydessä viitataan pinnankäsittelyllä kuitenkin enemmän taiteelliseen ilmaisuun kuin korun viimeistelyn vaiheeseen.

Alle olen listannut muutamia pinnankäsittelyn mahdollisuuksia ja lyhyen oppimäärän niiden käyttömahdollisuuksista. Näitä tekniikoita harkitsin käytettäväksi omissa töissäni ja osan vein kokeiluihin asti.

Kuva 22. Punssseleita

Kuva 23. Pallopunssseleita ja aihioita

Kuva 24. Esimerkki punssseleiden ja aihioiden käytöstä

3.1.1 TYÖVÄLINEET

Pintaa voidaan työstää käsin erilaisilla työvälineillä mekaanisesti. *Vasarat, punsselit ja alasimet* ovat tavallisesti käytetyimpiä työvälineitä. Niillä rakennetaan pinnan lisäksi erityisiä- tai haastavia muotoa koruun, joihin koneellisesti ei pystytä. Jälki on ehdottomasti persoonallisempaa ja tuo koruun käsityön lisäarvon. Pinta ei kuitenkaan koskaan ole tasalaatuista ja tekniikka vaatii enemmän aikaa kuin koneellinen työstö. Siksi työvälineitä kokonaisen pinnan rakennuksessa käytetään teollisessa valmistuksessa erittäin vähän.

3.1.2 VALMISTUKSELLISET OMINAISUUDET

Pinnankäsittelyksi voidaan luokitella myös esimerkiksi viimeistelemätön valupinta, jos rosainen valupinta kuuluu valmiin korun osaksi. Valupinta viimeistelemättömänä, korun pääasiallisena struktuurina on usein epäsiistin näköinen, mutta toimii kontrastina muiden pinnanyhdistelmien kanssa. Useimmissa tapauksissa valupinta hiotaan ja viimeistellään pois lopullisesta korusta, mutta esimerkkejäkin on siitä, kuinka valupintaa on käytetty osana korun rakennetta (Kuva 25). Valmistukselliset ominaisuudet vähentävät työmäärää ja viimeistelyyn käytettävää aikaa.

Kuva 25. Tuotevalokuva valupintaisesta riipuksesta

Koneellisesti ajetuissa vahamalleissa esiintyy myös jyrksinnässä syntyneitä kerrospintaa, eikä valuun menevä vahamalli ole koskaan täysin sileä. Valu toistaa vahamallin pintoja lähes täydellisesti ja jos korutekijä osaa kääntää pinnan epätäydellisyyden voitokseen, säästää se korun viimeistelyvaiheessa aikaa ja käsiä.

Kuva 26. Painomuovattua hopeaa

3.1.3 PAINOMUOVAUS

Pintastruktuuria voidaan rakentaa erinäisin menetelmin kuten painomuovauksella, jossa jalometalliin saadaan imitoitua lähes mitä tahansa olemassa olevaa pintaa (Kuva 26). Tekniikassa käytetään apuvälineenä käsivoimilla toimivaa *valssia*, jossa kahden teräs-rullan välistä menevää jalometallia saadaan ohennettua, eli ”valssattua”. Painomuovauksessa jalometallilevy ja toistettava objekti asetetaan menemään rullien välistä päällekkäin, jolloin rullien välisellä jännitteellä pinnan muodot saadaan toistettua sileään jalometalliin tasaisesti.

Painomuovausta voidaan toistaa myös vasaralla, kun halutaan käsitellä jalometallikapaleessa vain pientä osaa. Kuvioitua vasaraa käytetään harvakseltaan pieniin yksityiskohtiin.

3.1.4 PAKOTTAMINEN

Pakottamisessa apuvälineenä käytetään *pikipataa*, jossa jalometallikappale asetetaan pikeen. Piki on lämmön kanssa reagoivaa ainesta, joka lämmön vaikutuksesta muuttuu notkeaksi ja muovailtavaksi. Jalometallikappale asetetaan pikeen, niin että vain pakotettava osa jää näkyviin. Jäähdyessään piki muuttuu jälleen kovaksi ja jalometallikappale saadaan pysymään paikoillaan. Jalometallikappale kestää pikipadassa kovaakin käsittelyä esimerkiksi vasarointia ja punselityötä.

Tekniikka on hyödyllinen jos koruun täytyy valmistusteknillisistä syistä rakentaa pintaa vasta korun muodon rakentamisen jälkeen. Näin varmistetaan, etteivät korun muoto tai herkät osat kärsi pinnankäsittelyn aikana (Kuva 27).

3.1.5 KEMIALLINEN VÄRJÄÄMINEN, LÄMPÖMUOVAUS

Jalometallin ominaisuuksia hyväksikäyttäen saadaan rakennettua myös pintoja ja muotoja kemiallisesti ja lämpökäsittelyllä. Näissä tapauksissa työhön tyylillisesti vaikuttavat jalometallityypin valinta ja -puhtaus. Esimerkiksi hopea käyttäytyy eritavoin kuin kulta.

Kemiallisella pinnankäsittelyllä tarkoitetaan tässä konseptissa jalometallin värjäystä. *Kultasepän aineoppi* -kirja (Vaissi 2005) tarjoaa monipuolisen valikoiman reseptejä eri värien

Kuva 27. Pakotettu Kuu-korun prototyyppi

valmistamiseen eri metalleille. Kemialliset yhdistelmät ovat usein haitallisia tai myrkyllisiä ja vaativat erityistä huolellisuutta sekä turvallisuutta. Myös kemikaalien saatavuus on monien kohdalla haastavaa juuri edellä mainituista syistä.

Lämpömuovauksessa eli *skrymppauksessa* käytetään hyödyksi jalometallin (tässä tapauksessa hopean) ominaisuuksia sitä lämmitettäessä. Se on niin sanotusti jalometallin hallittua sulattamista. Skrymppauksessa metallin pintaa kuumennetaan hehkutuspiisteeseen. Tämän jälkeen levy hapotetaan ja kuumennus toistetaan. Kuumennus-hapotus menetelmää toistetaan useita kertoja, joskus jopa yli kymmenen. Metallin pintaa lämmitetään siihen piisteeseen, että hienohopean alla oleva seostettu hopea alkaa sulaa ja kuroutua kokoon erilaisille poimuille. Hienohopea vastaavasti laskeutuu sulamisen seurauksena hopealevyn alapuolelle. Tätä hienohopeasta muodostuvaa osiota kutsutaan vapaalla käännöksellä kolikkohopeaksi, englanniksi *coin silver* (Loney 2009). Skrympatun hopealevyn molemmille puolille muodostuu erilaista poimutusta.

Yhdysvaltalaisyntyinen Oppi Untracht, joka toimi kultaseppänä ja korusuunnittelijana Porvoossa 1967, kertoo kirjassaan *Jewelry Concepts and Technology*, että skrymppausta esiintyi ensimmäisen kerran 1800-luvun lopussa Tsaarin Venäjällä, kun keisarikunnan kultasepät valmistivat skrympaten taskumatteja ja savukerasioita (Kultasepänalan wiki).

3.1.6 MOKUME GANE

Mokume Gane -tekniikka on lähtöisin 1600-luvun Japanista, jossa sitä käytettiin samuraimiekköjen heloissa (Kunelius 2015). Tekniikalla saadaan rakennettua näyttäviä koruja ja käyttöesineitä eri jalometalleja yhdistelemällä. Jalometalliyhdisteiksi käyvät kulta ja hopea, mutta myös hopea ja kupari-metallit.

Mokumea aletaan rakentamaan pinoamalla liasta ja rasvasta puhdistettuja jalometallilevyjä toistensa päälle laatuja vuorotellen. Pino asetetaan metallisen tai teräksisen puristimen väliin, jotta pino saadaan pysymään tiiviinä ja suorassa. Jalometallipinoa lämmitetään kovalla lämmöllä, esimerkiksi jalometalleille tarkoitettussa sähkö- tai kaasu-uunissa, hydraulisessa prässiuunissa tai muussa vastaavassa. Jalometallipinoa lyödään tiiviimmäksi vasaroimalla ja puristimia kiristetään kuumentamisen välillä useita kertoja. Tavoitteena ei ole sulattaa pinoa kokonaan, mutta pinosta pyritään tekemään tiivis, yhteen liittynyt paketti.

Jalometallia aletaan poistamaan pinosta erinäisillä tavoilla, esimerkiksi mikroporakonetta apuna käyttäen. Mokume tarkoittaa suoralla käännöksellä suomeksi *puunsilmä metallia* ja sillä viitataan aikaansaattavaan pintaan, joka muistuttaa puunsyitä (Kunelius 2015). Pinnan struktuuri on kuitenkin tekiänsä kädenjäljestä kiinni ja mahdollisuuksia on paljon. Tekniikka on haastava ja onnistumisen mahdollisuudet eivät ole koskaan taatut edes kokeneilla tekijöillä.

Kuva 28. Mokume gane -sormus

Kuva 29. Painomuovaus

3.2 OMAT KOKEILUT VAIHEITTAIN

3.2.1 PAINOMUOVAUS ORGAANISELLA MATERIAALLA

Olin heti alusta lähtien tietoinen siitä, että niinkin pitkästä tarinasta kuin Hennalta sain, tulen etsimään siitä maisemasta jonkin pienen osan. Koruun halusin todentaa minimaalisuutta ja herkkiä muotoja.

Olin aikaisemmin tehnyt kokeiluja pakottamalla tehdystä ”kuu-korusta”, mutta painomuovaus tuntui istuvan tarinaan. Idea oli tehdä Hennan mielenmaisemasta painettu lehdenruotukuvio, jonka päällä olisi hopeahelmi pisarana. Kirjasta *Metal jewelry made easy*, osiosta *Leaf print collection* (Loney 2009, 103-107) löysin tekniikan, joka säväytti itseäni saman tien; valssin avulla painokuvioitu lehtiruotu. Siinä kuvastuvat tarinan luonto ja pieni osa niityn keskellä kasvavasta suuresta puusta.

Ensimmäinen tehtäväni oli löytää kukkakauppa, josta saisin ostettua mieleisiäni lehtiä. Luonnonlehdet olisivat aina halvin ja helpoin ratkaisu, mutta niiden järjestäminen ei ollut mitenkään mahdollista vielä maaliskuussa. Kukkakauppa tarjosi kahta eri lajin lehteä, joiden lehtiruodut olivat tarpeeksi isot ja ulkonevat. Lähdin tekemään kokeiluja heti ostettuani ne, mutta lehdet olivat vielä liian tuoreita ja valuttivat kaikki nesteensä, jättämättä metalliin mitään kuviointia. Lehdet täytyy kuivat

Kuvat 30-32. Onnistuneita ja epäonnistuneita kokeiluja

huolellisesti, mieluiten painon alla, noin viikon tai kaksi. Liian tuore lehti ei toista kuvioita lainaan ja liian kuivat lehdet varisevat murusiksi valssin läpi mennessään. Kokeilujen pariin pääsin puoleltoista viikon päästä lehtien hankkimisesta.

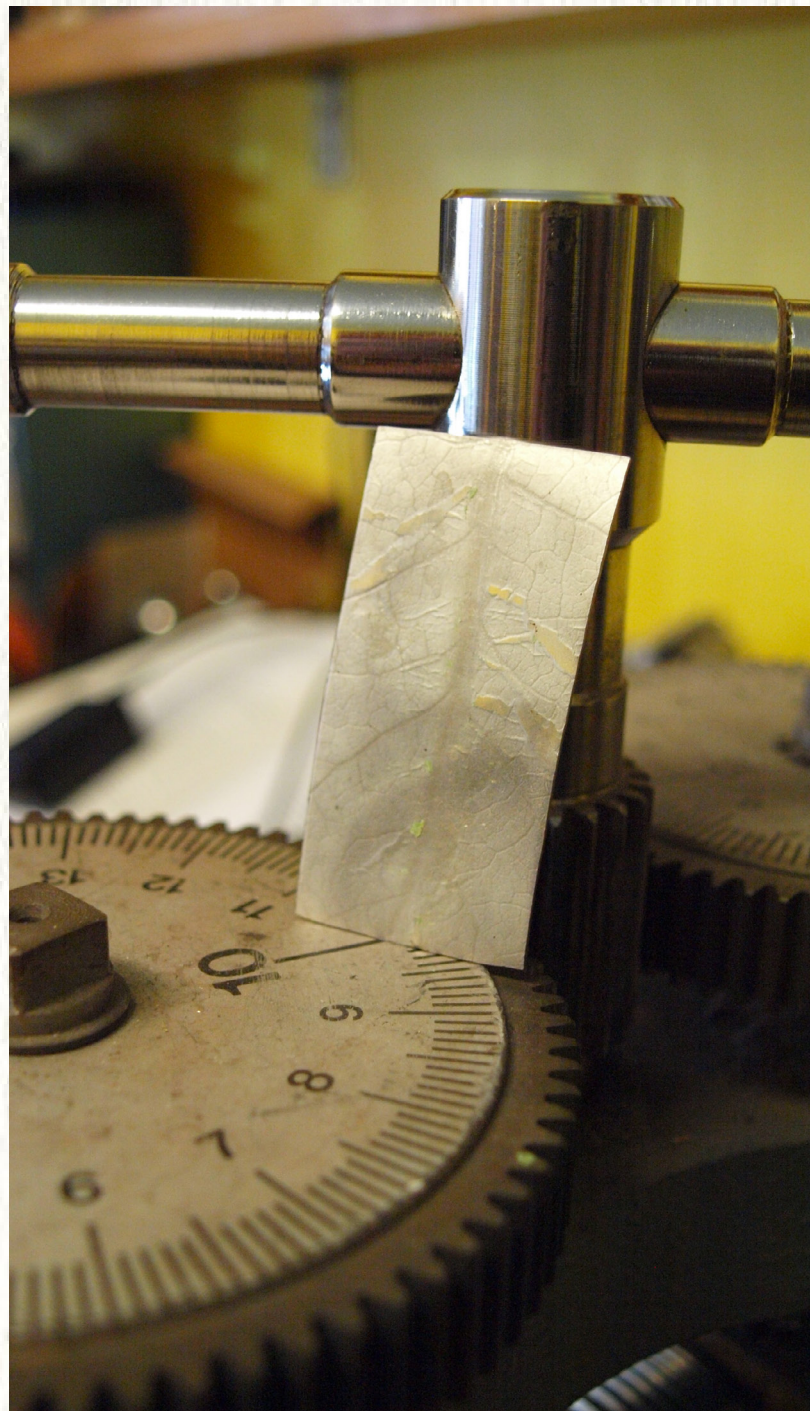
Jalometallilevy ja painettava kappale laiteetaan samaa matkaa menemään valssin läpi ja toivotaan, että kuvio tarttuu metallin pintaan. Painokuvioinnilla voidaan toistaa monenlaisia erilaisia struktuureja. Tekniikka itsessään ei ole järin yksiselitteinen, sillä siinä on monta muuttujaa liittyen jalometalliin ja painettavaan objektiin. Testasin myös metalliverkkoa, jotta voisin vertailla materiaalivalinnan vaikutusta painomuovauksen lopputulokseen (kuva 35, s. 32). Tietysti tekniikka on helpompi kovalla painomateriaalilla ja toistuvuus on näkyvämpää kuin hauraalla orgaanisella materiaalilla. Huolellisen kuivatuksen tuloksena lehden ruodut olivat kovettuneet tarpeeksi kokeilua varten. Lehdet olivat saaneet levätä sanomalehtien välissä kirjapinon alla viikon verran. Kokeilut tein hopea- sekä kuparilevyyn enkä näissä kahdessa huomannut juurikaan eroa. Sain vain huomata, että on yksi ainut keino onnistua painamaan kuvio täydellisesti: liian mieto paine ei jätä pintaan juurikaan mitään ja liian kova paine aiheuttaa metallin ohentumista ja monistettavan kappaleen hajoamisen jo painovaiheessa. Kummassakaan tapauksessa tulos ei ollut halutunlainen.

Kahdeksannella kerralla tulos oli niin sanotusti täydellinen. Kokeilun edetessä ja onnistuessa aloin hahmottelemaan ja varioimaan ideoita tulevasta muotoilusta (kuva 34, s. 32).

Kastehelmen idea tuli vastaan toisessa kirjassa *Upeat, helpot korut, osiossa palloksi sulattaminen*. (O’Keeffe 2005, 90) Kastehelmi kuului osaksi lopullista korua. Hopea tiivistyy yhteen sulaessaan tasaiseksi massaksi ja hopeahelmien valmistus kävi vaivattomasti. Kastepisaran kohdalle kaavailin myös putki-istutuksella zirconi-timanttia ja tästä mallista tein prototyypin hopeahelmipisaran rinnalle. Nämä kokeilulliset korut esittelen kappaleessa *Korut* sivulla 45.

Alla on listattu lyhyt ja ytimekäs pikaohje painomuovauksesta:

1. Monistettava kappale asetetaan kahden jalometallilevyn väliin
2. Hopealevyt valssin läpi niin, että metalli ottaa vastaan ja valssi pistää hieman vastaan (kuin ohentaisi metallia)
3. Rullat vielä $\frac{1}{2}$ kierrosta kiinnipäin
4. Koko paketti samaa matkaa valssiin ja reipas valssin pyöräytys ilman taukoja
5. Voi’la!

Kuva 33. Onnistunut painomuovaus hopeaan

Kuva 34. Muodon suunnittelua

Kuva 35. Painomuovaus kokeiluja

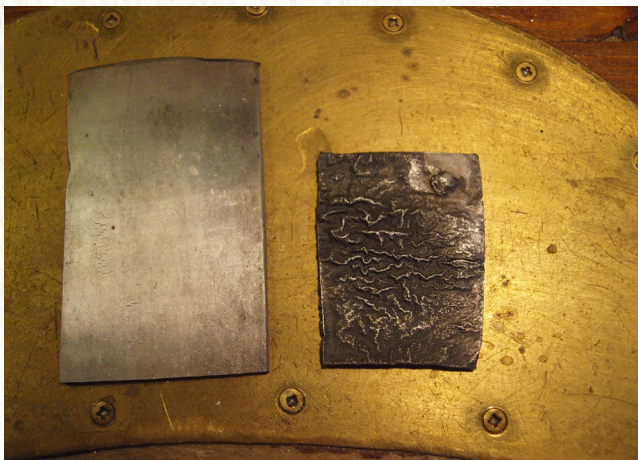
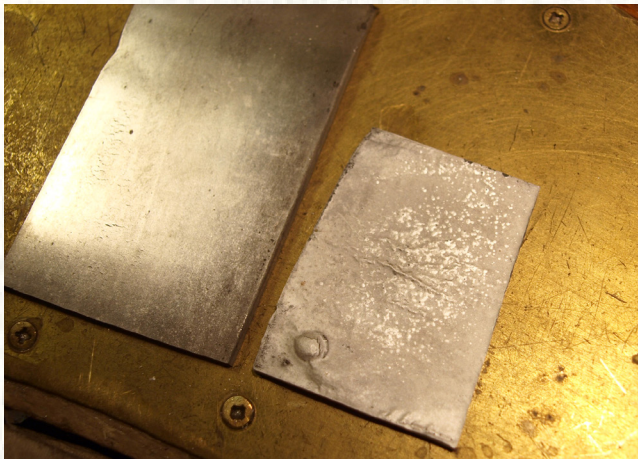
Kuva 36. Skrymppaus

3.2.2 SKRYMPPAUS

Tekniikalla toteutin Anniinan mielenmaise-
maa. Tekniikka sopi hyvin kokeiltavaksi aa-
vikko -tarinaan, johon koetin saada palaneen
hiekan tuntua ja korkeuseroja imitoidakseni
hiekkadyynejä. Kuten jo tekstin aiemmassa
vaiheessa on mainittu, työssäni käytin 925
hopeaa ja keskityin ainoastaan sen ominai-
suuksiin. Käyttämäni 925 hopea seos sisältää
merkintänsä mukaisesti 92,5% hienohopeaa
ja loput kuparia.

Innostuin tekniikasta luettuani jalometallio-
paskirjaa *Metal jewellery made easy* (Loney
2009). Kirja on englanniksi, joten suomen-
kielinen nimivastine sanalle *reticulation* oli
muutaman kiven alla. Kirjan nimen mukai-
sesti tekniikka on suhteellisen yksinkertai-
nen toteuttaa, mutta lopputulos on kuitenkin
näyttävä. Mikä parasta, tässä oli tekniikka,
jota en ollut aikaisemmin testannut.

Skrymppaamis-tekniikassa hopean pintaa
hehkutetaan useita kertoja, aina viidestä
kymmeneen, jotta saadaan hopean sisältä-
mä kupari nousemaan pintaan. Tekniikka
on toistoa kuumentamisen ja hapottamisen
välillä. Kuumennettaessa metallikappalet-
ta käydään lähellä sulamispistettä, mutta ei
anneta pinnan päästä sulamaan. Jos tämä
pääsee tapahtumaan, poimutus tasoittuvat
uudestaan. Pinnalle ilmestyvä poimuttunut
kuviointi muistutti minusta maastoa tai mai-
semaa, johon kokeiluillani tähtäsin.

Kuvat 37-39. Skrymppauksen vaiheita

Lopuksi kaunis hopean kiilto saadaan esiin
harjaamalla pintaa kevyesti messinkiharjalla
tai -laikalla. Lopullisen tuotoksen väleihin
voi vaihtoehtoisesti jättää hopean omaa tum-
muutta tai pistää kevyesti patinaa. Kontrasti
korkeuserojen välillä saadaan näin selvem-
min esille.

Paremmen tuloksen huomasiin saavani, kun
metalli lämmitettiin nopeasti eli käytettiin
isompaa *tohoa*. Liekkiä ei myöskään näytetä
metallille non-stopina vaan heilutellen, jottei
metalli vahingossa sula.

Ensimmäisessä 2,5 mm kokeilussa työstö-
puoli oli itselleni mieleisempi ja ohuemmas-
sa 1 mm kokeilussa kääntöpuolelle syntyi
mielenkiintoisempaa kuviointia. Ohuem-
massa levykokeilussa molemmin puoleinen
poimutus oli selvempää ja jälki oli teräväm-
pää (Kuva 38, oikea). Paksumassa levyssä
poimutusta ilmestyi selvemmin vain hehku-
tetulle puolelle (Kuva 39).

Kummassakin kokeilussa oli omat hyvät
puolensa ja molempien aineksia käytin jatko-
työskentelyssä. Skrympatun hopean käyt-
töä testasin harjoituskorulla, josta valmistui
solmioneula (kuva 44, s. 36). Opinnäyteyö-
hön tuleviin koruihin hahmottelin jälleen
hieman muotoa paperille (Kuva 40, s. 35).
Skrymppauksesta sain valmistettua kaksi ko-
rua loppuun asti opinnäytetyötä varten.

Kuvat 40- 43. Muotoilutyön etenemistä

Kuva 44. Skrympaus tekniikkaa hyväksi käyttäen tehty solmioneula

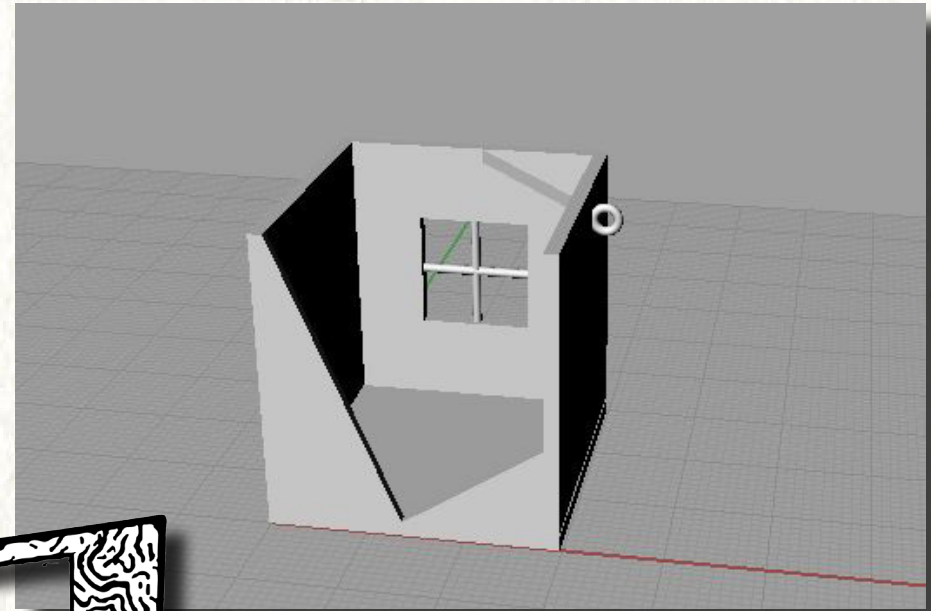
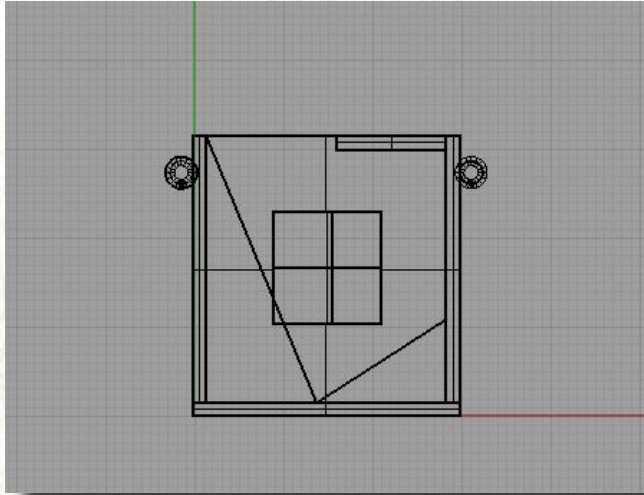

Kuva 45. Mokume Gane -variaatio

3.2.3 MOKUME GANE -VARIAATIO

Ehdotuksia lopullisesta tuotoksesta tein parikin kappaletta, mutta loppupeleissä vain yksi lähti jatkokäsittelyyn. Kummankin ehdotuksen loppuun vieminen oli liian työläs urakka ja vaati enemmän aikaa, kuin minulla oli. Kolmiulotteinen työhuoneen miniatyyri ei vaikuttanut siltä, että haluisin viedä sen metalliin asti. Tekniikkaan olisin käyttänyt kemiallista jalometallin värjäämistä, mutta olin epävarma kemiallisista yhdisteistä ja hylkäsin idean pian kokeilujen joukosta. Ehdin kuitenkin mallintaa prototyypin kolmiulotteisesta huoneesta ja ideassa olisin täyttänyt huoneen värjätyllä hopea -tai kuparilangalla (kuvat 46, 47).

Huoneen perspektiivihuijaus sen sijaan tuo työhön hakemaani mielenkiintoisuutta ja monimutkaisuutta (kuva 48). Ideaan muodostui myös hauska sanaleikki, sillä Emma antoi minulle taidealaan tutustumisen kautta perspektiiviä ajatteluun ja korusta tulisi perspektiivihuijaus. Tekniikaksi valikoitui *mokume gane* -variaatio, jolla sain huoneeseen viivoja tasaiseksi pinnaksi.

Kuvat 46-47. Rhinoderos-mallinnuksia aiheesta ”Taiteilijan työhuone”

Kuva 48. Skeeth aiheesta ”Taiteilijan työhuone”

Variaatioksi kutsun käyttämäni tekniikkaa, sillä tämä oli materiaaleiltaan ja työstöta-
vataan suppeampi kuin alkuperäinen tekniikka. Variaatio oli ns. ”köyhän miehen malli”,
jossa en käyttänyt metallien yhdistämiseen
uunia enkä useita kerroksia jalometalleja.
Kappaleet ovat juotettuina yhteen kolmessa
kerroksessa. Mietimme ohjaavan opettajan
kanssa suhdanteita metallilevyille, jolloin
levyjä valssatessa säästetään materiaalia ja
saataisiin mikroporattu viiva pysymään so-
pusuhtaisena. Lopullisen korun koko tulisi
näillä laskelmilla olla 30 mm x 30 mm 1 mm
paksuisella levyllä. Alin hopealevy on 1 mm
paksuista, voileipäasetelman välissä oleva
kupari on paksuudeltaan 0,8 mm ja ylin ho-
pea, josta ainetta lähdetään poistamaan on
0,6 mm.

Työ osoittautui näistä kolmesta vaikeimmaksi ja suuritöisimmäksi. Tuntui että päivi-
en mikroporaamisen jälkeen ei ollut varaa
tehdä virheitä valssauksessa tai viimeistelys-
sä. Juotos levyjen välissä osoittautui kovin
hauraaksi eikä se kestänyt kunnolla valssaa-
mista. Hopean ja kuparin välinen alue lähti
purkautumaan ja valssaamista piti jatkaa tar-
kemmin ja varovaisemmin. Ensimmäisessä
versiossa yritin vielä lämmittää jo valssattua
kappaletta uudelleen, mutta yritys epäon-
nistui ja pala oli menetetty (kuva 52, s. 40,
oikea).

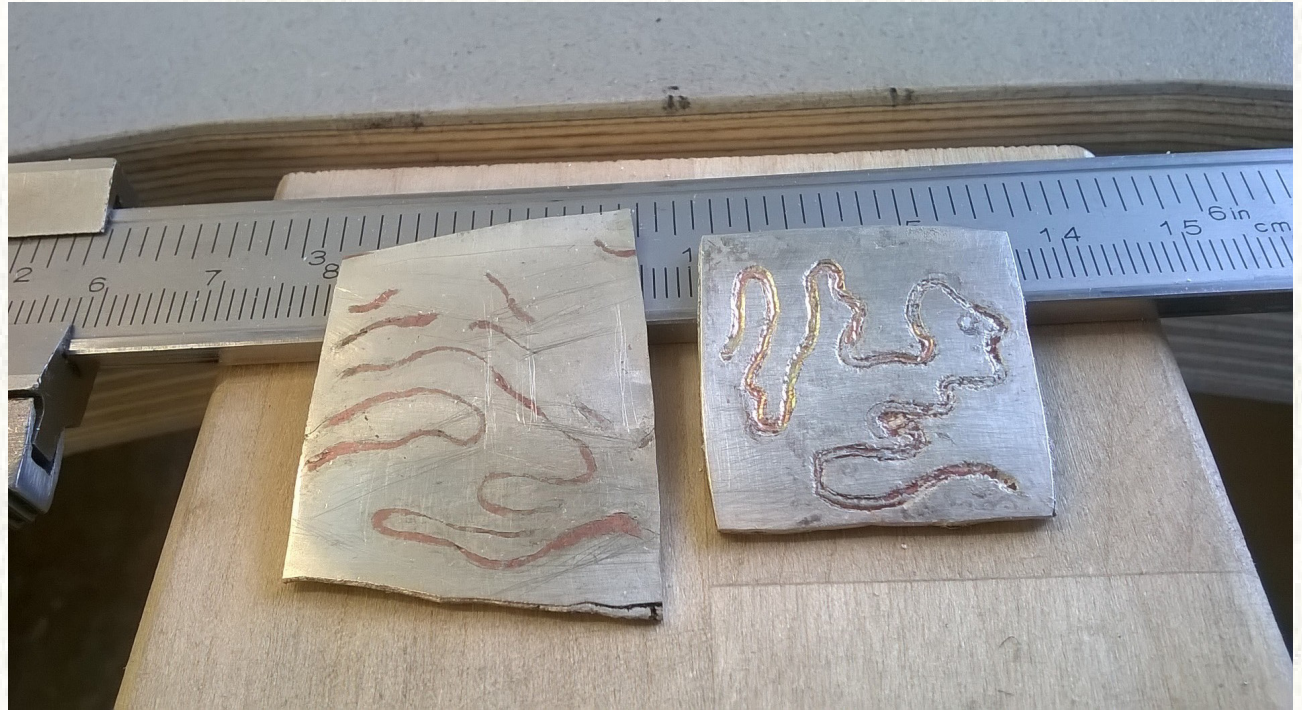
Kuva 49. Mokume Gane raakakappale kiinnitettynä pikipataan ja valmiina mikroporaukseen

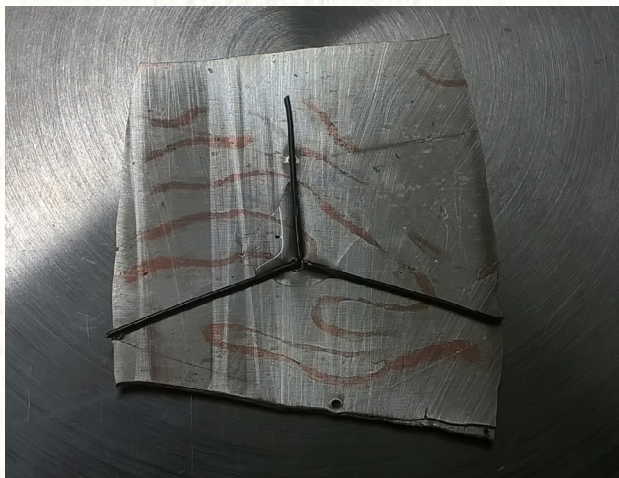
Kuva 50. Päälimmäistä hopeakerrosta on mikroporattu kuparikerrokseen asti

Kehitysideana minulle annettiin valssaminen myös levyjen juotosten välissä. Poraminen ei tuolloin veisi niin paljon aikaa ja juotosten ratkeilua voisi ehkäistä. Levyjä juotettaessa olisi suotavaa käyttää myös puristimia eli esimerkiksi toisiaan vasten kiristettäviä metallilevyjä, joiden väliin jalometallilevyt asetetaan juottamista ja yhteen sulattamista varten. Näin jalometallilevyt eivät pääse elämään lämmön alla ja juotos niiden välissä asettuisi tasaisemmin. Lopputulos tulee väistämättäkin olemaan ennustamaton, sillä porattu muoto muuttuu ja venyy valssauksessa.

Onnistuneessa kappaleessa seuraava askel oli tehdä huoneen ääriviivat, jossa käytin hyväkseni rautalankaa (kuva 51). Vasaralla avustaen suorat rautalankaviivat saatiin toistettua hopeaan, jonka jälkeen liimatut rautalangan palat poistetaan. Lopuksi metallipino sahataan haluttuun muotoon (kuva 53).

Kuva 52. Vasemmalla onnistunut- ja oikealla epäonnistunut kokeilu

Kuva 51. Liimatut rautalangat huoneen perspektiivin aikaansaamiseksi

Kuva 53. Huoneen muodon askartelua paperilla

4 Korut

4.1 KORUJEN ESITTELY

Korujen valmistuminen ja -viimeistely tapahtui jo loppukevästä 2015, mutta tilaisuus korujen luovutukseen avautui vasta elokuussa. Tekijää ja korujen saajia oli kii-reiden vuoksi hyvin hankalaa saada samaan paikkaan, mutta mahdollisuus siihen aukesi 17.8 I GOT A MEMBERCARD – Ars Liberan uusien jäsenten näyttelyn yhteydessä. Korujen luovutustilaisuus tapahtui tapahtuman impro-esitysten jälkeen ja halusin sisällyttää ohjelmaan myös pienen haasteen; korun saajien piti ensiksi muistella keväällä antamiansa tarinoita ja kertoa niistä ääneen yleisölle. Seuraavaksi jokaisen piti arvata, mikä koru kuului hänelle. Tilanne olisi voinut omalta osaltani muuttua hieman nöyryyttäväksi, mutta sain huomata onnistuneeni todentamaan jokaisesta tarinasta oikeanlaisen korun. Kaikkien arvaukset menivät oikein!

Käyttäjäkuvat esittelevät korun puettavuuden toimivuutta ja myöskin tarinasta kumpuavaa tunnelmaa, joka itselleni heräsi. Pyrin valokuvilla herättämään henkiin mielenmaiseman ja muotoilun yhteistyön toimivuuden ja tunnelman. Käyttäjäkuvien mallina toimi lina Turpeinen. Perinteisen katalogikuvauksen sijaan myös tuotevalokuvat noudattavat samaa tunnelmallista teemaa.

Kuva 54. Korujen esittely

LUONTONI

Hopea 925, patina, tekniikkana painomuovaus

Kuvat 55-57. Käyttäjä- ja tuotekuvat Luontoni -riipukseen

**POLTETTU
HIEKKA**

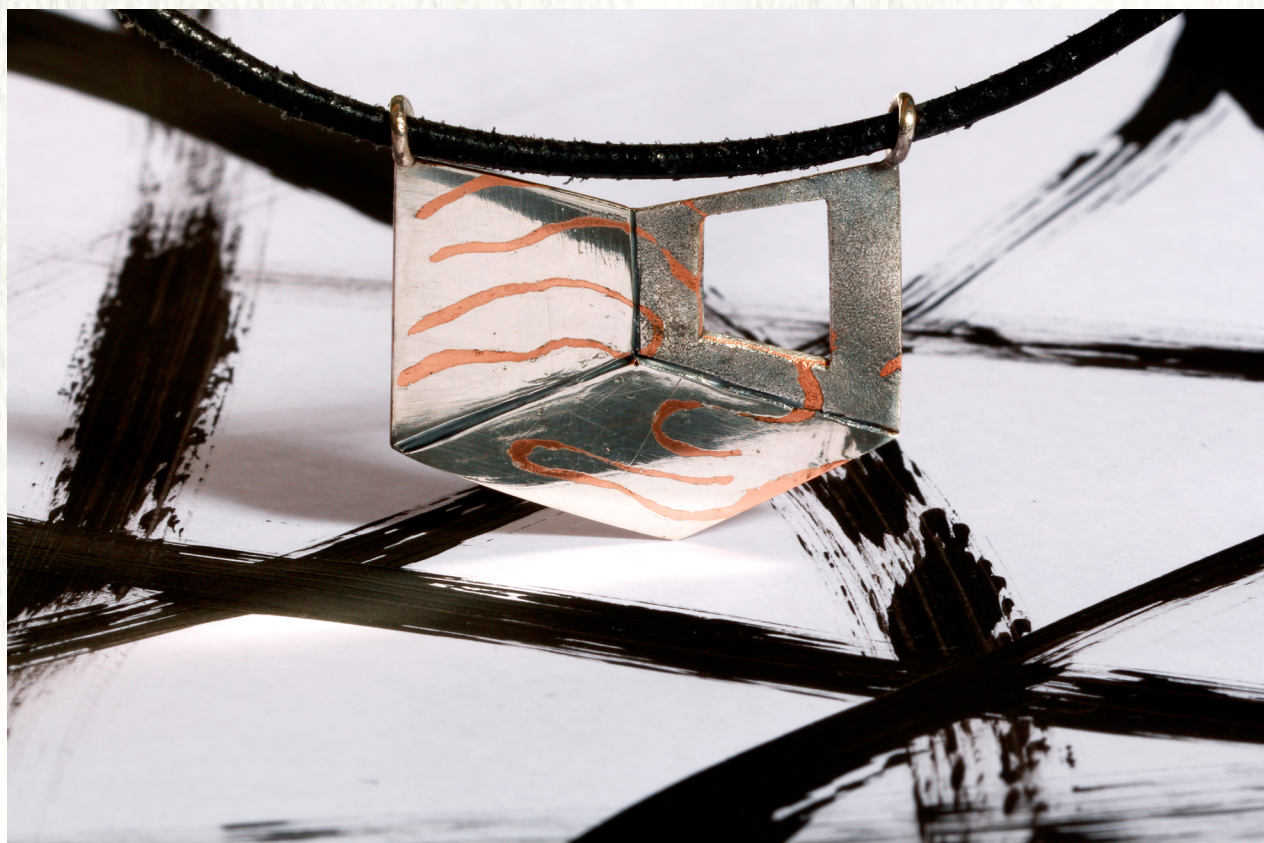
Hopea 925, kupari, patina,
tekniikkana skrymppaus

Kuvat 58-59. Käyttäjä- ja tuotekuvat Poltettu hiekka -riipukseen

TAITEILIJAN TYÖHUONE

Hopea 925, kupari, patina, tekniikkana
Mokume Gane

Muita, kokeilujen ohessa syntyneitä onnistuneita koruja painomuovauksella ja skrympaamalla.

Kuva 62. Painomuovattu lehti ja zirkon

Kuva 63. Skrympattu riipus

4.2 Saatua palautte

4.2.1 KORUN KANTAJILTA SAATU PALAUTE

Valmistelin korun saajille palautelomakkeen, jotta saisin hieman näkökulmaa valitsemistani muotoilunratkaisuista, joita jokaisen korun kohdalla tein. Jokainen korun saaja vastasi lomakkeessa omasta korustaan.

Kysymysten annoin jäädä väljiksi ja monitulkintaisiksi. Ne tähtäsivät kuitenkin korun käytettävyyteen ja puettavuuteen sekä myös korun tulevaisuuteen uuden kantajansa kanssa.

Lyhyt ja ytimekäs kyselylomake kuului seuraavasti:

1. *Mistä tunnistit oman korusi?*
2. *Mihin kohtaan katseesi kiinnittyi ensimmäisenä?*
3. *Ajatuksiasi korun pukemisesta...*
4. *Millaisiin tilaisuuksiin pukisit korusi?*

Vastaukset olivat kopioitu paperillisista vastauslomakkeista sanatarkasti sivulla 47.

Luontoni -riipus

1. *Mielenmaisemassa oli suurena osana keskellä niittyä puu, jossa oli aamuyön kas-tetta. Tunnistin korun lehdestä ja pisarasta hyvin selvästi*
2. *Lehden pisaraan, joka symmetrisyy-dessään on erittäin viehättävä yksityiskohta. Toisena tuli lehden struktuuri.*
3. *Pidin erittäin paljon korun kiinnitys-mekanismista. Se oli simppele, mutta aivan uudenlainen tapa (minulle) ripustaa koru*
4. *Mielestäni koru on niin kaunis, että voisin pukea sen minne vain! Se kuvastaa hienosti luontoa, eikä ole liian pramea, joten käytän sitä mielelläni paikassa, kuin paikassa!*

Poltettu hiekka -riipus

1. *En muistanut kirjoittamaani ollen-kaan, mutta koin vahvaa yhteyttä oman koruni muodon ja värin kautta*
2. *Luomen kaltaiseen ulkoreunaan ja sen alla olevaan väriin*
3. *Kylmät väreet. Ujous siitä, olenko tämän huomion arvoinen*
4. *Voisin pitää tätä lähes aina. Se tuntuu istuvan jo nyt. Ehkä joudun riisumaan sitä kun teen töitäni, jossa liikun paljon.*

Taiteilijan työhuone -riipus

1. *Tilan tunnusta: avoin tila, josta pää-see moniin eri suuntiin/ kulmikkouden ja orgaanisuuden vaihtelu, joka muistuttaa omasta ristiriitaisesta per-sonastani. Hienostelemattomuus ja ilme, joka ei ole liian kiillotettu, vaan jättää mah-dollisuuden tehdä omia erilaisia tulkintoja*
2. *Ikkuna, josta voit nähdä kuvan ulko-puolelle, sisäpuolelle tai mielikuvitusmaa-ilmaan. Kantajan ihon, ulkona avautuvan maailman, tai minkä tahansa pinnan, jolla koru lepää, kun sitä ei käytetä.*
3. *Hyvä asia on, että voin nähdä sen päälläni kaulassa tai esimerkiksi ranteessa erilaisten vaatteiden kanssa. Ei ole makuuni liian hienosteleva*
4. *Oikeastaan mihin vain, rakkaimpia ovatkin sellaiset esineet/asiat, jotka kulke-vat mukana tilanteista toisiin, yli aikojen ja paikkojen*

4.2.2 SYRJÄSEN PALAUTE

HENNAN KORU: LUONTONI

”Painovalssipinta lehdessä luo tarinassa kuvastuvaa herkkyyttä, kaunista pintaa. Hopeapisara on kaunis, se zirkoni olisi toiminut myös (paremmin kuin sininen). Tässä kokoa olisi voinut lisätä, ainakin toiseen.”

ANNIINAN KORU: POLTETTU HIEKKA

”Pidän tuosta skrympatusta pinnasta. Sait ne onnistumaan hyvin ja voin jopa kuvitella sitä kuumuutta (aurinko), joka saa metallin sulamaan, vaikka hopea sinänsä antaa viileän vaikutelman. Korut voisivat toimia tehokkaammin vielä isompina. Pidän enemmän pyöreästä korusta. Pienessä kupari luo hyvän kontrastin. Isossa voisi toimia kuparinen reunus. Korut sopii tarinaan.”

EMMAN KORU (LUONNOKSET): TAITELIJAN TYÖHUONE

”Miniatyyriajatus hyvä. Avoin tila, vähän kuin nukkekotileikeissä, voi toimia myös rintaneulana, jos teke matalampana, ikään kuin ”huijaten” perspektiiviä. Saa parhaiten noudattamaan tarinaa/kuvia, taiteilijan työhuoneesta. Vois pistää reilusti väriä/mustaa roiskumaan. Tää kiinnostaa kaikkein eniten, kehittele!”

Taiteilijan työhuone -korun valmistuttua lähetin erään studiossa kuvatun tuotekuvan Harrille arvioitavaksi ja palaute oli seuraavanlainen:

”Koru näyttää kokonaisuutena hyvältä ja perspektiivi toimii. Paras teho perspektiiviin toimii kun kaikki linjat ovat suorat. Nuo saumat näyttää vähän epämääräisiltä... Oisko ikkunaan voinnut ideoida jotain...maisemaa, tai kiveä (ehkä painaa liikaa) Toi moku-meidea on hyvä. Kuvasta ei saa kunnolla käsitystä....eikä tee oikeutusta työlle.”

Yhteenvetona Harri Syrjäsen palautteista huomaan, että jokaisen korun kohdalla koon suurentaminen olisi tehnyt niistä näyttävämpiä. Tämä tietenkin on makuasia, riippuen siitä, mitä tavoitellaan (tässä tapauksessa käyttökortua) ja uskon korujen koon sopivan hyvin kantajilleen; heille, jotka eivät juurikaan koruja käytä arkipäivinään. Kehitysideana koon kasvattaminen on varteen otettava vaihtoehto, kun tavoitteena on *korutaideteos*.

Taiteilijan työhuone -tuotevalokuvaa vaihdoin palautteesta oppia ottaneena. Teema oli sama entisessä ja nykyisessä tuotevalokuvassa, mutta kuvakulma nykyisessä valokuvassa antaa enemmän oikeutta korun pinnoille.

Olen kiitollinen palautteesta, joka tuntui rehelliseltä (risuineen ja ruusuineen) ja samalla kannustavalta. Olin itsekin kiinnittänyt huomiota joihinkin samoihin kehityskohtiin ja on hienoa huomata, että samat asiat pistivät myös harjaantuneeseen silmään. Yhteenvetona voisi todeta, että olen oppinut paremmin huomaamaan kehitystä vaativat elementit omassa työskentelyssäni ja pystyn ennakoimaan ja näin välttämään virheiden syntymistä työskentelyssäni tulevaisuudessa.

5 Yhteenveto ja arviointi

Koen, että opintojen aikana jokainen kehittää itselleen muotoilijaidentiteettiä, jolla hän työllistyy koulutuksen jälkeen. Se personoi juuri hänet tietyn tyypiksi korumuotoilijaksi ja korostaa hänen vahvuusalueitaan. Oma identiteettini koki suurta kasvua tämän työn aikana, jolloin varsinaista ”kädestä pitäen” opastusta oli vähäisesti ja viimeinen virallinen työ syntyi monien virheiden kautta. Lopputulokset olivat omasta mielestäni vakuuttavia ja viimeistellyn oloisia, vaikka kehitysvaraa palautteen mukaan jäikin.

Sain huomata, että tarinallisuutta on hauskaa kehittää prosessin aikana, korua työstäessä ja viimeistelyn aikana koru ei ole enää vain materiaa; se on saanut elämäntarinan. Ylläpitääkseni motivaatiota kaikissa työvaiheissa ja ollakseni lannistumatta takaiskujen edessä, oli tarinallisuudella suuri, voimauttava vaikutus.

Käytännön työmäärä oli valtava. Itsellenikin suurena yllätyksenä koruja valmistui enemmän kuin alkuun suunniteltu kolme. Into tekniikoiden kokeiluun vei mukanaan. Joidenkin korukokeilun kohdalla sain useampaan kertaa huomata, etteivät suunnitelmat menneet toiveideni mukaisesti vaan jouduin tekemään valtavasti kompromisseja. Lopputulosten ennustettavuus oli jokseenkin olematonta. Tämäkin oli käännettävissä mahdollisuudeksi; välivaiheissa oli mahdollisuus vaihtaa työn kulun suuntaa materiaalin käytöksen mukaan. Tarkan suunnitelman puuttuessa viimeistely ja muoto olivat harkittavissa lopputulokselle suotuisampaan suuntaan kun tarkasteltiin jalometallin käyttäytymistä eri tekniikoissa.

Monet tekniikat jäivät prosessin aikana taka-alalle ajan tai tieto-taidon puutteen vuoksi. Metallin värjääminen oli yksi näistä pois-jääneistä tekniikoista. Tekniikat eivät päässeet opinnäytetyöhön, mutta eivät varmasti jää kokeilematta. Myös toteutettuihin koruihin jäi kehitysvaraa ja ideat lähtivät jo tehdessä lentoon. Kaupallisesti näitä koruja ajatellen kehitystä pitäisi viedä teollisempaan suuntaan rahaa, materiaalia ja työmäärää säästäen.

Vaikka hopea antaa taloudellisesti mahdollisuuden rakentaa isojakin koruja, ei korujen koko tässä työssä päässyt suureen arvoonsa. Käyttökoruiksi suunniteltuina korut toimivat silti kokoluokassaan omasta mielestäni hyvin, vaikka Syrjäsen palautteessa kehityskohtana oli juuri korujen koko. Ne olisivat toimineet myös isompina ja olisivat edustaneet paremmin korutaidetta.

Koska jokainen tekniikka on kirjaopittu, tarkoittaa se luonnollisesti sitä, että tekniikkaa ja muotoilua on käytetty jo ennen omia töitani. Korut jättivät kehitysvaraansa itsensä, mutta tullakseni hyväksi tekniikoissa, on harjoittelu aloitettava imitoimalla ammattilaista. Vain niin voin kehittää omaa taitoani muotoilijana ja luoda ainutlaatuista käsityötä. Uutuusarvoa ei siis tavoitettu tällä työllä, mutta jokaiseen koruun jätin oman kädentyön jäljen.

Opinnäytteeseen asetetut tavoitteet täyttyivät ja kehitystä omassa työskentelyssä tapahtui. Hidastavia tekijöitä asettui eteeni työn aikana useita, jotka viivästyttivät opinnäytetyön valmistumista. Koululaitoksen muutto, pajojen viivästynyt aukeaminen ja kokeilujen aikana tapahtuvat käännteet olivat pääasialliset syyt viivästyneeseen. Viivästynyt aikataulu oli ainoa itseäni vaivannut tekijä, mutta valmiiseen lopputulokseen ja valmistuneisiin koruihin olin todella tyytyväinen. Kädentaidot ovat päässeet pääasialliseen rooliin, joka edistää minua korun tekijänä ja toivottavasti tulevana yrittäjänä alalla.

Kiitoksen muotoilu konkreettiseksi korusiksi ja niiden luovuttaminen niitä ansaitseville oli ajankohtainen ja itselleni tärkeä asia, kun ihmiset hajaantuvat omille teilleen toteuttamaan omia unelmiaan. En ehkä muuten olisi saanut tätä pientä, mutta merkityksellistä sanaa itsestäni ulos ellen opinnäytetyön muodossa.

”Kokonaisuutena on todettava, että käsityö kasvattaa kokemuksellisen tekemällä oppimisen kautta luovuutta, oman toiminnan suunnittelua ja aktiivisuutta tavoitteen saavuttamiseksi, epävarmuudensietokykyä ja taitoa ratkaista ongelmia. Tätä kautta voi oppija saada sellaisia itsetuntoa kasvattavia onnistumisen elämyksiä (flow-kokemuksia), että hän oppii arvostamaan työtä ja osaa arvioida omaa työskentelyprosessiaan tietoisesti.” (Pöllänen, Kröger 2001.)

Lähteet

AAV, Marianne. 2012. Koru Suomessa. Designmuseo.

DORMER, Peter ja TURNER Ralph. 1994, The New Jewelry: Trends & Traditions. Thames & Hudson.

Google Sites, Kultasepäalan Wiki. Skrymppaus tekniikasta. [Viitattu 2015-9-24].

Sijainti: <https://sites.google.com/site/kultasepanala/tekniikat/metallientyoestoemenetelmaet/skrymppaus>

GRAHAM, Renata. 2011. Koruntekijän käsikirja. (eng. How to design with beads) (Suomentanut Eva Katajamäki). Helsinki: Minerva Kustannus Oy.

HAASIO, A. 2009. Johdon assistentin tiedonhankinnan opas. Helsinki: WSOYpro.

HIRVONEN, Pekka. 2015. Linaus. [Viitattu 2015-9-24]. Sijainti: <http://www.pshdesign.fi/>

HOLM, Mikko. 2012. ("Se on sitä, mitä se on" :Korutaiteilijoiden käsityksiä korutaiteesta) Jyväskylän yliopisto. [Viitattu 2015-9-24].
Sijainti: <https://jyx.jyu.fi/dspace/handle/123456789/37638>

KARLSSON, Liisa. Sadutus pähkinänkuoressa. Artikkelijulk. 15.2.01. [Viitattu 2015-10-22].
Sijainti: <http://www.edu.helsinki.fi/lapsetkertovat/Sadutus/sadutusohje.htm>

Korutaide ja nykykoru – taiteilijaesittelyjä, kirjoituksia ja kritiikkiä. 2013. [Viitattu 2015-10-20].
Sijainti: <http://www.nykykoru.fi/kirjallisuutta-korutaiteesta>

KUNELIUS, Matti. Mokume Gane tekniikasta. [Viitattu 2015-9-22]. Sijainti: <http://www.mkunelius.com/mokume1.html>

Lainsäädäntö. Kulttuuritoiminta. 3.8.1992/728. [Viitattu 2015-10-20]. Sijainti: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19920728>

LONEY, Jan. 2009. Metal jewelry made easy (a crafter's guide to fabricating necklaces, earrings, bracelets & more). New York: Lark books.

Luxonia. Viisauksia; Albert Schweitzerin runo. [Viitattu 2015-9-22]. Sijainti: <http://www.luxonia.com/viisauksia>

NYSSÖNEN Rosa ja PITKÄNEN Anna-Reeta (Tarinallisen brändin ja palvelumuotoilun suunnitelma ADJA DESIGN –KORUYRI-TYKSELLE), 2015, Savonia ammattikorkeakoulu. [Viitattu 2015-9-24].
Sijainti: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/90126/Pitkanen%20Anna-Reeta_Nyssonen%20Rosa.pdf?sequence=1

O'KEEFFE, Stephen. 2005. Upeat, helpot korut. (Suomentanut Markku Asunta). Jyväskylä: Atena Kustannus Oy.

POLHEMUS, Ted. 2006. Koristautuva apina. KORU2 – International Contemporary Jewellery. Hakulinen, Eeva-Kaisa. (toim.). Helsinki: Etelä-Karjalan ammattikorkeakoulun julkaisuja.

RANIN, Kirsi. 2006. Korun näkijät – Korun tekijät, Kalevala Koru 70 vuotta. Helsinki: Kalevala koru.

SAARIKOSKI, Ville. 2011. Strategiakurssi. Strategiaprosessin viisi keskeistä työvaihetta. [Viitattu 2015-10-20].
Sijainti: <http://www.slideshare.net/VilleSaarikoski/strategiakurssi-2011>

SEPPÄLÄ, Tiina. 2012. (Minun oma aarre - Yksillöllisen korun tarina) Lahden ammattikorkeakoulu. [Viitattu 2015-9-24].
Sijainti: <http://www.theseus.fi/handle/10024/42694>

PÖLLÄNEN, Sinikka ja KRÖGER, Tarja. 2001. Käsityön erilaiset merkitykset opetuksen perustana. Joensuun yliopisto. [Viitattu 2015-9-22]. Sijainti: <http://sokl.uef.fi/verkkojulkaisut/kipinat/SPetTK.htm>

Taiteen edistämiskeskus (Taike). Tietoa meistä. [Viitattu 2015-10-20]. Sijainti: <http://www.taike.fi/fi/tietoa-meista>

TOLVANEN, Terhi. (Toim. Jenni Mehtonen) ”Suomalaiset ovat arkoja korujen käyttäjiä” – kansainvälinen korutaidetapahtuma kokoaa alan osaajat. Yle uutiset, kulttuuri. 2015. [Viitattu 2015-10-23].
Sijainti: http://yle.fi/uutiset/suomalaiset_ovat_arkoja_korujen_kayttajia_kansainvalinen_korutaidetapahtuma_kokoaa_alan_osajat/8205642

VAISSI, Pekka. 2007. Kultasepän aineoppi ja ammattikemia. Vantaa: Dark Oy (Opetushallitus)

Wikipedia. 2013. Oppi Untracht. [Viitattu 2015-9-22]. Sijainti: https://fi.wikipedia.org/wiki/Oppi_Untracht

KUVAT

Kuva 1. ”Päätöntä”, ”What’s missing”. Kuva Antizine -lehteen [Piiros] Sijanti: <http://www.antifestival.com/2014/fin/>
[Viitattu 2015-10-22]

Kuva 2. Clarice Finell. ”Every rose needs her porn”. 2000. [Valokuva] Saatavuus: Bonde Jensen, Kaarin, Mäkelä, Eija. Suomalainen Koru. 2001. Sivulta 17. Helsinki: Art-print Oy.

Kuvat 3-5. Harri Syrjänen, vyönsolkia [Valokuva]

Kuva 6. Kutsu ANTI Festival työpajaan ”Yksinäistä”. 2014

Kuvat 7-8. Nino Nokelainen. Arka Paikka! at Anti Festival workshop, Yksinäistä-projekti, 2014 [valokuva]

Kuva 9. Korun puettavuus [Valokuva]

Kuva 10. Toiminnan sisällön kuvaus [Kuvio]

Kuva 11. SWOT -analyysi [Kuvio]

Kuva 12. Kalevala Koru. Design Antonio Mazzamauro. ”Kosmos -riipus”. [Katalogikuva] Saatavuus: <https://www.kalevalakoru.fi/fi/kosmos-riipus>
[Viitattu 2015-10-22]

Kuva 13. Kalevala Koru. Design Kirsti Doukas. ”Naisen ääni -riipus”. [Katalogikuva] Saatavuus: <https://www.kalevalakoru.fi/fi/naisen-aani-riipus>
[Viitattu 2015-10-22]

Kuva 14. Tarinakoru. Design Hannu Rantala. ”Koivu”. [Tuotevalokuva] Saatavuus: <http://www.tarinakoru.com/koivu.htm>
[Viitattu 2015-10-22]

Kuva 15. Tarinakoru. Design Hannu Rantala. ”Yöttömän yön aurinko”. [Tuotevalokuva] Saatavuus: <http://www.tarinakoru.com/aurinko.htm> [Viitattu 2015-10-22]

Kuva 16. Tunnelmataulu Hennan tarinaan [Photoshop]

Kuva 17. Tunnelmataulu Anniinan tarinaan [Photoshop]

Kuvat 18-20. Saija Mäenpää. Taiteilijan työhuoneelta [Valokuva]

Kuva 21. Tunnelmataulu Emman työhuoneelta otetuista valokuvista [Photoshop]

Kuva 22. Punsseleita. [Digikuva] Saatavuus: <https://www.pinterest.com/pin/478507529134732283/> [Viitattu 2015-10-22]

Kuva 23. Pallopunsseleita ja aihioita. [Digikuva] Saatavuus: <https://www.etsy.com/uk/search?q=silversmith+tool> [Viitattu 2015-10-22]

Kuva 24. Esimerkki punsseleiden ja aihoiden käytöstä. [Valokuva]

Kuva 25. Tuotevalokuva valupintaisesta riipuksesta. Saatavuus: <http://www.instructables.com/file/FC5Q06JI8UV1Z1M> [Viitattu 2015-10-22]

Kuva 26. Painomuovattua hopeaa [Valokuva]

Kuva 27. Pakotettu Kuu-korun prototyyppi [Valokuva]

Kuva 28. Mokume Gane -sormus. Binnion, James [Tuotevalokuva]
Saatavuus: http://www.mokume-gane.com/index.php?page=collections&item=hce0006_red_gold_wedding_ring [Viitattu 2015-10-22]

Kuva 29. Painomuovaus [Valokuva, Photoshop]

Kuva 30-32. Onnistuneita ja epäonnistuneita kokeiluja [Valokuva]

Kuva 33. Onnistunut painomuovaus hopeaan [Valokuva]

Kuvat 34-35. Esimerkki onnistuneesta painomuovauksesta ja sketch muodon suunnittelusta. [Valokuva, piirros]

Kuva 36. Skrymppaus [Valokuva, Photoshop]

Kuvat 37-39. Skrymppauksen vaiheita. [Valokuva]

Kuvat 40-43. Muotoilutyön etenemistä [Valokuva, piirros]

Kuva 44. Skrymppaus tekniikkaa hyväksi käyttäen tehty solmioneula. Saija Mäenpää. 2015. Hopea 925. [Valokuva]

Kuva 45. Mokume Gane variaatio [Valokuva, Photoshop]

Kuvat 46-47. Rhinoderos -mallinnuksia aiheesta ”taiteilijan työhuone” [3D-mallinnus]

Kuva 48. Skeeth aiheesta ”taiteilijan työhuone” [Photoshop]

Kuva 49. Mokume Gane raakakappale kiinnitettynä pikipataan ja valmiina mikroporaukseen. [Valokuva]

Kuva 50. Päällimmäistä hopeakerrosta on mikroporattu kuparikerrokseen asti. [Valokuva]

Kuva 51. Liimatut rautalangat huoneen perspektiivin aikaansaamiseksi. [Valokuva]

Kuva 52. Saija Mäenpää. Vasemmalla onnistunut- ja oikealla epäonnistunut kokeilu [Valokuva]

Kuva 53. Huoneen muodon askartelua paperilla [Valokuva]

Kuva 54. Korujen esittely [Valokuva, Photoshop]

Kuvat 55-57. Käyttäjä- ja tuotekuvat Luontoni -riipukseen. Saija Mäenpää. 2015. Hopea 925, patina, nahkanauha.
Malli Iina Turpeinen. [Studiokuva]

Kuva 58-59. Käyttäjä- ja tuotekuvat Poltetu hiekka -riipukseen. Saija Mäenpää. 2015. Hopea 925, kupari, patina, nahkanauha.
Malli Iina Turpeinen [Studiokuva]

Kuva 60-61. Käyttäjä- ja tuotokuva Taiteilijan työhuone -riipukseen. Saija Mäenpää. 2015. Hopea 925, kupari, patina, nahkanauha.
Malli Iina Turpeinen [Studiokuva]

Kuva 62. Painomuovattu lehti ja zirkon. Saija Mäenpää. 2015. Hopea 925, synteettinen sininen korukivi, patina, nahkanauha.
[Valokuva]

Kuva 63. Skrympattu riipus. Saija Mäenpää. 2015. Hopea 925, patina, nahkanauha. [Valokuva]

Kuva 64. Molemmat painomuovaus kokeilut. [Valokuva]